

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.017.02.2023

Pan
Jacek Jaśkowiak
Prezydent Miasta Poznania

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.193.2023 Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z 9 stycznia 2024 r.

P/23/003 – Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Poznania, pl. Kolegiacki 17, 61-841 Poznań ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezydent Jacek Jaśkowiak, od 1 września 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ² , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	<ol style="list-style-type: none">1. Joanna Kozak – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/94/2023 z dnia 31 maja 2023 r.2. Agnieszka Hofman - specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/95/2023 z dnia 31 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: Urząd.

² Do 22 września 2023 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Prezydent Miasta Poznania zapewnił warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiające skuteczną realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W Urzędzie powołano specjalny zespół, którego zadania obejmowały pełny zakres działań na rzecz obywateli Ukrainy. Zapewniono warunki niezbędne do obsługi środków z Funduszu Pomocy oraz rozliczania działań finansowanych z tego funduszu. Potrzeby w zakresie pomocy były na bieżąco rozpoznawane i analizowane w celu zapewnienia optymalnych działań przy dostępnych zasobach, w tym finansowych. W Poznaniu na szeroką skalę podejmowano działania mające na celu pomoc obywatelom Ukrainy, w tym m.in. w zakresie zakwaterowania i wyżywienia, pomocy psychologicznej, medycznej i socjalnej oraz integracji. Przy realizacji części działań Miasto współpracowało m.in. z mieszkańcami, wolontariuszami, innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Prezydent zlecał organizacjom pozarządowym zadania z zakresu pomocy obywatelom Ukrainy oraz zatwierdzał ich rozliczenia. Sprawozdania z realizowanych zadań finansowanych z Funduszu Pomocy były zgodne z ewidencją księgową i zasadniczo terminowo przekazane do Urzędu Wojewódzkiego oraz Ministra Finansów. Szczegółowe badanie próby postępowań dotyczących przyznawania świadczeń z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy wykazało, że były one prowadzone zgodnie z przepisami prawa oraz rzetelnie.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na: nieterminowym udzieleniu odpowiedzi na skargę obywateli Ukrainy, nieujęciu w ewidencji bilansowej składników majątkowych otrzymanych od Ministra Cyfryzacji, opóźnieniach w podejmowaniu działań w celu wyegzekwowania nienależnie pobranej dotacji oraz zawarcia umowy ze świadczeniodawcą. Nieprawidłowości te pozostawały bez wpływu na zakres i sposób udzielania pomocy obywatelom Ukrainy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Opis stanu faktycznego

1. Miasto realizowało zadania związane z pomocą obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, finansowane ze środków z Funduszu Pomocy w 2022 r. i od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.:

- wypłata świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁶ – realizowało Biuro Spraw Lokalowych⁷, a następnie Poznańskie Centrum Świadczeń⁸,

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 103 ze zm., dalej: ustawa o pomocy.

⁷ Do 31 maja 2022 r., dalej: BSL.

⁸ Od 1 czerwca 2022 r., dalej: PCS. Zadania dotyczące wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, przysługującego obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, wypłaty świadczeń rodzinnych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy i wypłaty świadczeń pomocy materialnej dla uczniów będących obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy realizował na podstawie upoważnienia Prezydenta Miasta Poznania dyrektor PCS.

- finansowanie nadawania numeru PESEL oraz wykonania zdjęć na podstawie art. 4 i art. 5 ustawy o pomocy – realizował Wydział Spraw Obywatelskich i Upnień Komunikacyjnych⁹,
 - bezpłatna pomoc psychologiczna na podstawie art. 32 ustawy o pomocy – realizowały podmioty, na podstawie zawartych umów,
 - zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży oraz inne świadczenia wynikające z ustawy o pomocy społecznej – realizował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie¹⁰,
 - zakwaterowanie i wyżywienie – realizował Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa¹¹,
 - pobyt obywateli Ukrainy w domu pomocy społecznej – realizował Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,
 - finansowanie pobytu dzieci - obywateli Ukrainy w polskim systemie pieczy zastępczej na podstawie art. 27 ustawy o pomocy, w 2022 r. – realizowały placówki opiekuńcze,
 - dofinansowanie zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami - realizował Wydział Oświaty¹².
- Z dotacji z budżetu państwa Urząd sfinansował zakwaterowanie i całodienne wyżywienie¹³. Ze środków własnych Urzędu Miasta sfinansowano w 2022 r.:
- wynagrodzenia pracowników Urzędu i innych jednostek obsługujących nadawanie numerów PESEL¹⁴,
 - wynagrodzenia pracowników obsługujących wypłatę świadczeń za zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art. 13 ustawy o pomocy,
 - zajęcia pozaszkolne, opieka dla dzieci i żywnienie,
 - wspieranie i obsługa zadań zleconych¹⁵,
 - wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej,
 - finansowanie usług komunalnych – realizował Zakład Usług Komunalnych.
- Ze środków własnych Urzędu Miasta nie finansowano zadań pomocowych dla obywateli Ukrainy w 2023 r.
- Ze środków z darowizn w 2022 r. i od 1 do 30 kwietnia 2023 r. zrealizowano pomoc dla obywateli Ukrainy, polegającą na:
- aktywizacji zawodowej i społecznej kobiet¹⁶;
 - zakupie paczek żywnościowych i artykułów higienicznych,
 - zapewnieniu posiłków dla dzieci,
 - działaniach w celu zapewnienia wsparcia i bezpiecznej przestrzeni dla dzieci i młodzieży w formie pozaszkolnej opieki¹⁷.

⁹ Dalej: SOUK; zadanie realizował przy wsparciu oddelegowanych pracowników z innych wydziałów Urzędu i innych jednostek.

¹⁰ Dalej: MOPR.

¹¹ Dalej: WZKiB, miejsca zbiorowego zakwaterowania udzielono między innymi w Domu Pomocy Społecznej nr 1 w Poznaniu, Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego, Zespole Szkół Komunikacji im. H. Cegielskiego, Zespole Szkół Mechanicznych im. Komisji Edukacji Narodowej.

¹² Zadanie polegało na zapewnieniu: wsparcia dla uczniów z Ukrainy w procesie adaptacji w polskim systemie oświaty, świadczeniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wsparcia asystentów kulturowych, realizacji dodatkowych godzin nauki języka polskiego oraz innych przedmiotów, organizacji oddziałów przygotowawczych.

¹³ Dotacja celowa udzielona przez Wojewodę Wielkopolskiego, środki przekazane do budżetu Miasta 28 marca i 25 kwietnia 2022 r.

¹⁴ Były to wynagrodzenia pracowników Urzędu i miejskich jednostek organizacyjnych obsługujących zadanie, dla pracowników Urzędu były to środki na dodatki specjalne i godziny nadliczbowe, w przypadku pracowników innych jednostek - dodatki specjalne.

¹⁵ zatrudnienie w okresie od 20 kwietnia do 31 grudnia 2022 r. tłumacza do wsparcia działań Centrum Usług Wspólnych oraz jednostek obsługiwanych.

¹⁶ Wzięły udział w m.in.: indywidualnych konsultacjach, spotkaniach coachingowych, grupowych warsztatach aktywizacji zawodowej, kursach komputerowych.

¹⁷ Realizowane zajęcia i opieka - sprawowana minimum pięć dni w tygodniu, minimum sześć godzin dziennie - miały na celu w szczególności organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, artystyczne, rozwój zainteresowań, integrację.

Ze środków pozyskanych przez Miasto z UNICEF w 2022 r. i od stycznia do 30 kwietnia 2023 r. pokryto wydatki na:

- kursy języka polskiego dla dzieci i młodzieży z Ukrainy,
- koszty funkcjonowania punktu pomocy¹⁸,
- wsparcie medyczne i zdrowotne¹⁹,
- wsparcie dzieci i nastolatków²⁰,
- pomoc w ramach Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży KLUB,
- wsparcie psychologiczne i psychospołeczne w placówkach opiekuńczo - wychowawczych²¹,
- wsparcie przez Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej osób doświadczających przemocy,
- obsługę finansowo-księgową oraz kadrowo-płacową jednostek realizujących zadania pomocowe²²
- wydarzenia realizowane przez instytucje kultury,
- przygotowanie merytoryczne, graficzne, audialne materiałów edukacyjnych do nauki języka polskiego jako drugiego języka,
- wprowadzenie do audioprzewodnika ścieżki zwiedzania Centrum Szyfrów Enigma w języku ukraińskim²³.

Dyrektor WOrg wyjaśnił, że zgodnie z wymogami sprawozdawczymi UNICEF osoba korzystająca z różnych form wsparcia świadczonych w zadaniu liczona jest wyłącznie raz, wiele osób kontynuuje lub korzysta kilka razy z usług.

(akta kontroli str. 67-70)

2. W związku z koniecznością organizacji nadawania numeru PESEL osobom przybyłym z terenu Ukrainy wprowadzono zmiany w regulaminie pracy Urzędu – w zakresie godzin pracy. Dłuższe godziny urzędowania przewidziano dla Biura Poznań Kontakt²⁴ i Gabinetu Prezydenta, SOUK²⁵, Oddziału Wspierania Przedsiębiorczości w Wydziale Działalności Gospodarczej i Rolnictwa²⁶, Punktu Informacyjnego, Urzędu Stanu Cywilnego oraz WZKiB.

Od 27 czerwca 2022 r. zmieniony został regulamin BPK - zwiększono liczbę etatów związanych z obsługą spraw dotyczących obywateli przybywających z Ukrainy, od 19 sierpnia 2022 r. zmieniono regulamin organizacyjny SOUK - zwiększono liczbę etatów oraz dodano zadania²⁷: wykonywanie zdjęć na rzecz uchodźców z Ukrainy i wykonywanie tłumaczeń roboczych na rzecz obywateli Ukrainy. Z uzasadnień do zmian regulaminów organizacyjnych BPK i SOUK wynika, że zmiany dotyczące

¹⁸ Był to punkt informacyjny, świetlica dla dzieci, klub dla młodzieży, wydarzenia integracyjne, kursy komputerowe, warsztaty itp.

¹⁹ W tym: zapewnienie dostępu do suplementów, sprzętu medycznego/rehabilitacyjnego i materiałów higienicznych dla dzieci nieuleczalnie i przewlekle chorych, konsultacje specjalistyczne i wsparcie dla kobiet w ciąży i noworodków, w tym pomoc psychologiczna i materialna w zakresie opieki nad dziećmi, pomoc medyczna i pielęgnarska z obsługą w języku ukraińskim, która podróżuje do miejsc zamieszkania i pobytu dzieci wymagających pilnych interwencji medycznych, specjalistyczne konsultacje psychologiczno-pedagogiczne oraz konsultacje dotyczące prawidłowego rozwoju dzieci, specjalistyczne badania lekarskie i konsultacje dla dzieci i młodzieży, tłumaczenie dokumentacji medycznej ukraińskich kobiet i dzieci oraz tłumaczenie usług medycznych, realizacja kampanii miejskiej mającej na celu zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych, zakup tzw. różowych pudełek (z akcesoriami higienicznymi) dla dziewcząt w szkołach, aby zapobiec ubóstwu menstruacyjnemu.

²⁰ Organizacja półkolonii letnich, zapewnienie opieki dla dzieci 5 dni w tygodniu, minimum 6 godzin dziennie, udzielanie korepetycji dla dzieci, organizacji zajęć integracyjnych i sportowych, zapewnienie miejsc w żłobkach niepublicznych, organizacja szkoleń dla opiekunów w żłobkach, doposażenie żłobków publicznych

²¹ Siedem placówek opiekuńczo-wychowawczych.

²² Finansowane ze środków z UNICEF.

²³ Przewodnik po wystawie w Centrum Szyfrów Enigma, szlak języka ukraińskiego został włączony do stałej oferty Centrum, jest dostępny dla osób w każdym wieku i ma być dostępny do użytku także w kolejnych latach.

²⁴ Dalej BPK.

²⁵ Zmiana wdrożona Zarządzeniem 12/2022/K Prezydenta Miasta Poznania z 15.03.2022 r.

²⁶ Dalej WDGiR.

²⁷ W Oddziale Ewidencji Ludności.

zwiększenia liczby etatów były spowodowane m.in. obsługą spraw dotyczących obywateli Ukrainy.

Regulamin organizacyjny Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych²⁸, w związku z koordynacją działań Miasta w obszarze kryzysu humanitarnego spowodowanego sytuacją w Ukrainie, zmieniono dwukrotnie: w sierpniu i grudniu 2022 r.²⁹.

(akta kontroli str. 83-87, 88-101, 102-104, 105-120)

Stanowiska do spraw obsługi wniosków o zameldowanie zostały wyposażone w dodatkowy sprzęt: skanery oraz czytniki linii papilarnych oraz inne elementy wyposażenia niezbędne do obsługi, na co wydatkowano 10,7 tys. zł. W dodatkowym miejscu organizacji obsługi nadawania numerów PESEL³⁰ zainstalowano system informacyjno-przywoławczy, na co wydatkowano 37,2 tys. zł. Na przygotowanie stoiska fotograficznego wraz z aparatem fotograficznym i akcesoriami wydano 10,1 tys. zł, a na wyposażenie do BPK wydatkowano 44,6 tys. zł. Łącznie na doposażenie miejsc obsługi obywateli Ukrainy wydatkowano 102,6 tys. zł, z czego ze środków własnych miasta pochodziło 92,5 tys. zł, ze środków na zadania zleczone pokryto 10,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 121-134, 473-474, 1349-1357, 1372-1375)

W obsługę zadań na rzecz obywateli Ukrainy bezpośrednio zaangażowanych było łącznie 63 pracowników, z 23 wydziałów i biur Urzędu Miasta; 54 pracowników SOUK oraz trzech pracowników Wydziału Organizacyjnego³¹ brało udział w zadaniach związanych z nadawaniem numerów PESEL obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 135-136)

Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *nie jest możliwe przedstawienie pełnego wykazu pracowników zaangażowanych w zadania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w układzie: osoby i wymiar etatu. Część pracowników wykonuje te zadania w ramach typowych obowiązków na stanowisku, część wykonywała je doraźnie i w różnym zakresie zadaniowym na ustne polecenie przełożonych (czasowe zwiększenie nakładu pracy). Tylko do części zadań (w tym przede wszystkim akcja PESEL) nastąpiło przesunięcie/oddelegowanie – wiązało się to z wydaniem odrębnych upoważnień - łącznie jest to ok. 120 osób oraz 25 pracowników z miejskich jednostek organizacyjnych.*

(akta kontroli str. 1372-1380)

W objętych szczegółową analizą kartach stanowisk 10 pracowników jednostek organizacyjnych Urzędu znajdowały się powierzenia zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy. W każdym przypadku wskazany był okres na jaki pracownicy byli oddelegowani do wykonania zadań oraz miejsce ich wykonywania.

(akta kontroli str. 148-149, 150-172)

Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *w 2022 r. nie prowadzono analiz czy jedną z przyczyn braków kadrowych w Urzędzie była realizacja działań pomocowych dla obywateli Ukrainy. W kwestii wpływu dodatkowego zatrudnienia na realizację działań pomocowych dyrektor WOrg wyjaśnił, że dodatkowe zatrudnienie oraz przesunięcia czasowe do wsparcia działań pomocowych zwiększyły okresowo obciążenie Oddziału Spraw Pracowniczych w zakresie obsługi kadrowo-płacowej oraz obciążenie wydziałów zajmujących się organizacją i wyposażeniem stanowisk pracy. Zmiany te mogły także wydłużyć terminowość realizacji innych zadań standardowo realizowanych przez Urząd i zmienić kolejność priorytetów. Urząd Miasta Poznania*

²⁸ Dalej: WZISS.

²⁹ Dodano zadanie „koordynacja działań Miasta związana z sytuacją społeczno-ekonomiczną wywołaną kryzysem humanitarnym.”

³⁰ Przy ul. Maltańskiej 1 w Poznaniu.

³¹ Dalej: WOrg.

nie dysponuje szczegółowymi analizami negatywnych efektów, jakie pojawiały się w związku ze zmianami organizacyjno-kadrowymi i realizacją działań pomocowych na rzecz Ukrainy. Takie analizy nie były prowadzone w tamtym okresie, nie było takiej potrzeby. Nie odnotowano bowiem, np. skarg mieszkańców na opóźnienie w obsłudze spowodowane przesunięciem pracowników.

(akta kontroli str. 1382-1383, 1384-1387)

W związku z wybuchem konfliktu w Ukrainie Prezydent Miasta Poznania zwołał posiedzenie Zespołu Zarządzania Kryzysowego³², które w pierwszych miesiącach wojny koordynowało udzielaną pomoc. Od 7 października 2022 r.³³ koordynację działań pomocowych powierzono Dyrektorce WZiSS, przy wsparciu zespołu ds. wpływu sytuacji w Ukrainie na funkcjonowanie Miasta Poznania. Koordynacja dotyczyła w szczególności: zbierania informacji na temat sytuacji w Poznaniu, monitorowania oraz adekwatnego reagowania na nie; planowania, opiniowania oraz monitorowania działań Urzędu, miejskich jednostek organizacyjnych oraz spółek z udziałem Miasta Poznania, a także wydawania wiążących rekomendacji w tym zakresie; koordynacji działań związanych: z realizacją ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i powiązanych aktów prawnych, z planowaniem, monitorowaniem realizacji wydatków oraz wykorzystania zasobów Miasta dotyczących przedmiotowego zakresu, a także żądania udzielenia przez nie informacji (w tym w zakresie działania osób prawnych, w wyznaczonych terminach); identyfikacji szans, ryzyk i zagrożeń związanych z sytuacją w Poznaniu; koordynacja działań związanych z planowaniem. Wraz z poszerzeniem zakresu zadań zespołu o koordynację: działań związanych ze wspieraniem społeczności lokalnych/mieszkańców Ukrainy przebywających na terenie Ukrainy, organizacji współpracy z UNICEF, spraw związanych ze wsparciem przedstawicieli biznesu uczestniczących w odbudowie infrastruktury w Ukrainie, reprezentowania Miasta w zakresie działań związanych z zadaniami zespołu (...) (w tym m.in. na szczeblu państwowym, samorządowym, korporacji samorządowych, międzysektorowym), zmieniono nazwę zespołu³⁴ na zespół ds. monitorowania i projektowania działań związanych z sytuacją w Ukrainie. W zarządzeniu Prezydenta Miasta wskazano zakres zadań przypisanych poszczególnym członkom zespołu – kierownikom jednostek organizacyjnych Urzędu.

(akta kontroli str. 137-146, 251-286, 1724-1729)

W Urzędzie od marca 2022 r. zatrudniono 24 osoby posługujące się językiem ukraińskim lub/i rosyjskim, z których dziewięć wykonywało zadania wsparcia formalno-organizacyjnego przy obsłudze osób korzystających z pomocy w SOUK przez wykonywanie tłumaczeń z języka ukraińskiego na potrzeby załatwianych spraw, a 15 wsparło infolinię działającą w BPK, w zakresie obsługi połączeń związanych z sytuacją na Ukrainie. Z tymi osobami zawarto umowy zlecenia, których łączny koszt wyniósł 158,2 tys. zł. Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *koszty umów zlecenia, w tym pochodne, zostały sfinansowane z zadania OR/B/012.1³⁵ ze środków własnych Miasta.*

(akta kontroli str. 147, 2023-2024)

Udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy było monitorowane i omawiane przez Prezydenta na naradach z zastępcami Prezydenta, Skarbnikiem i Sekretarzem³⁶.

³² Na podstawie zarządzenia nr 467/2019/P Prezydenta miasta Poznania z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie powołania Zespołu Zarządzania Kryzysowego dla Miasta Poznania

³³ Na podstawie zarządzenia Nr 746/2022/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 7 października 2022r. w sprawie powołania Zespołu ds. wpływu sytuacji w Ukrainie na funkcjonowanie Miasta Poznania

³⁴ Na podstawie zarządzenia nr 280/2023/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie powołania Zespołu ds. monitorowania i projektowania działań związanych z sytuacją w Ukrainie

³⁵ Pomoc dla obywateli Ukrainy, Pomoc realizowana w zakresie wynikającym z uchwały Rady Miasta.

³⁶ Narady: 18 marca 2022 r., z 14 kwietnia 2022 r., z 30 maja 2022 r., z 7 lipca 2022 r., z 15 grudnia 2022 r., i z 27 kwietnia 2023 r.

W trakcie tych spotkań podejmowane były decyzje dotyczące przydziału poszczególnym jednostkom i komórkom organizacyjnym Miasta zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 72-88)

W Urzędzie działał Zespół Sieciujący współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi, wpierającymi pomoc Ukrainie. W celu usprawnienia i koordynacji działań powołano w jego strukturze, zespół sterujący, w skład którego wchodził zarówno przedstawiciele Urzędu (w tym Dyrektor WZiSS), miejskich jednostek organizacyjnych, spółek miejskich i organizacji pozarządowych. Zadania zespołu obejmowały zagadnienia związane z działaniami wynikającymi z pomocy obywatelom Ukrainy. Zespół składał się z zespołów roboczych³⁷, spotkania odbywały się cyklicznie. Protokoły z posiedzeń Zespołu dokumentowały omawianie spraw istotnych z punktu widzenia obywateli Ukrainy oraz Miasta Poznania, na podstawie wyników monitorowania potrzeb. Od marca 2022 r. do czerwca 2023 r. udokumentowano 12 posiedzeń Zespołu.

(akta kontroli str. 251-286, 1656-1682, 1986-2016)

W związku z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy w SOUK zatrudniono trzech obywateli Ukrainy na stanowiskach pracowników gospodarczych, czterech specjalistów i 17 pracowników na stanowiskach pomocy administracyjnej. W BPK do pomocy w realizacji tych zadań zatrudniono 18 obywateli Ukrainy jako pomoc administracyjną; dwóch obywateli Ukrainy było zatrudnionych jako pracownicy gospodarczy w obu jednostkach organizacyjnych Urzędu.

(akta kontroli str. 173-174)

W marcu 2022 r. 62, a w kwietniu 2022 r. 57 pracowników Urzędu wykonywało zadania w godzinach nadliczbowych, w łącznej liczbie odpowiednio 586 godzin i 40 minut i 480 godzin, w związku z czym za marzec 2022 r. wypłacono 17 tys. zł, za kwiecień 2022 r. wypłacono 16,2 tys. zł. Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *koszty wynagrodzeń za godziny nadliczbowe zostały pokryte z zadania OR/B/012.2³⁸ ze środków na zadania zlecone gminy.*

(akta kontroli str. 175-179, 2023-2024)

Dyrektor SOUK wyjaśnił, że z uwagi na delegowanie pracowników oraz porozumienia z pracodawcami Urząd nie zawierał umów, w wyniku których należałoby nadać upoważnienia, o których mowa w art. 4 ust. 20 a ustawy o pomocy.

(akta kontroli str. 173-174, 1405-1406)

W okresie objętym kontrolą nadawanie numerów PESEL obywatelom Ukrainy odbywało się w SOUK, z tym, że od 16 marca do 30 czerwca 2022 r. zadania realizowali zarówno pracownicy tego wydziału, pracownicy innych wydziałów, jak też jednostek miejskich i pracowników delegowanych przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu. Procedurę realizowano w siedzibie Urzędu³⁹, od 1 kwietnia 2022 r. również w centrum handlowym, w dni powszednie godzinach od 7:00 do 21:00 (w systemie pracy zmianowej) i w soboty⁴⁰ (w marcu i kwietniu). Od 25 kwietnia 2022 r. obsługa nadawania numerów PESEL dla obywateli Ukrainy odbywała się wyłącznie w centrum handlowym, a od 20 czerwca 2022 r. odbywała się w siedzibie

³⁷ Zespoły robocze: ds. mieszkalnictwa i kwater tymczasowych; na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji uchodźców i komunikacji międzykulturowej; ds. komunikacji z mieszkańcami; ds. edukacji w tym dzieci i młodzieży oraz nauki języka polskiego, animacji czasu wolnego i opieki nad dziećmi; wolontariatu i wsparcia lokalnego; ds. zdrowia; ds. wsparcia psychologicznego i terapeutycznego; ds. wsparcia prawnego; ds. zbiorów publicznych; ds. działań animacyjnych, kulturalnych i integracyjnych; ds. wsparcia społecznego dla osób w kryzysie; ds. wsparcia zawodowego i integracji na rynku pracy.

³⁸ Pomoc dla obywateli Ukrainy, Pomoc finansowana ze źródeł zewnętrznych.

³⁹ W siedzibie Urzędu przy ul. K. Libelta 16/20.

⁴⁰ W siedzibie Urzędu przy ul. K. Libelta 16/20 w godz. 7:30 do 14:00, w centrum handlowym w godz. od 7:30 do 15:30.

Urzędu przy ul. K. Libelta. W roku 2022 r. nadano numery PESEL: w marcu 9 382, w kwietniu – 15 964, w maju - 2 652, w czerwcu – 1 610; do 15 czerwca 2023 r. numery PESEL nadano łącznie 39 441 obywatelom Ukrainy⁴¹.

Dyrektor SOUK wyjaśnił, że *Proces nadawania nr PESEL dla uchodźców z Ukrainy odbywa się zgodnie z dyspozycją art. 4 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, który kompleksowo reguluje cały zakres czynności i w związku z tym nie powstały wewnętrzne procedury regulujące zasady realizacji tego procesu.*

(akta kontroli str. 1405-1407)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu wzięli udział w szkoleniach i warsztatach obejmujących tematykę obszary związane z pomocą obywatelom Ukrainy przybyłym w związku z konfliktem na terytorium tego państwa: „Rejestracja działalności gospodarczej przez osoby zagraniczne – zmiana przepisów. Ułatwienia w podejmowaniu i wykonywaniu działalności przez obywateli Ukrainy.”, „Zasady rejestracji działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy. Aplikacja CEIDG i formularz CEIDG-1 Konstytucja dla biznesu. Zadania gmin w ramach CEIDG”, „Pierwsza pomoc psychosocjalna dla uchodźców”, „Stypendia i zasiłki szkolne 2022/2023 z uwzględnieniem wniosków obywateli Ukrainy”, „Zawarcie związku małżeńskiego przez cudzoziemca” (po jednej osobie w każdym z tych szkoleń), „Zmiany w zwrotach kosztów dowożenia uczniów i rozliczania Funduszu pomocy na uczniów z Ukrainy” i „Zatrudnianie cudzoziemców w placówkach oświatowych i przyjmowanie uczniów cudzoziemskich do publicznych przedszkoli i szkół” (po dwie osoby), „Pomoc Ukrainie a RODO” (sześć osób), „Pomoc dla obywateli Ukrainy – pakiet wsparcia realizowany przez jednostki sektora pomocy społecznej w ramach specustawy” (11 osób), „Specustawa – nowe zasady zatrudniania i legalnego pobytu obywateli Ukrainy w Polsce” (dziewięć osób). Na łącznie cztery szkolenia, organizowane przez podmioty komercyjne wydatkowano 1 748 zł. Pozostałe sześć finansowano ze składki Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych. Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *koszty szkoleń zostały sfinansowane z zadania OR/W/000.00⁴² ze środków własnych Miasta. Szkolenia te służyły podniesieniu ogólnych kwalifikacji i wiedzy pracowników urzędu, jedynie częścią zakresu uwzględniając zmiany dotychczas obowiązujących przepisów w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie.*

(akta kontroli str. 184-187, 2023-2024)

3. Z polecenia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 5 marca 2022 r. nr ZK-IV.68.13.2022.10/2 wynikał obowiązek przyjęcia obywateli Ukrainy kierowanych na teren miasta Poznania przez Wojewodę Wielkopolskiego i ich sukcesywne zakwaterowanie w jednym z hoteli, do odwołania, w liczbie nie większej niż 110 osób, wraz z zapewnieniem podstawowych potrzeb bytowych. Na powyższy cel przewidziano przekazanie środków finansowych. W związku z tym Miasto zawarło 5 marca 2022 r. porozumienie⁴³ z Wojewodą Wielkopolskim dotyczące finansowania pobytu i wyżywienia obywateli Ukrainy w wybranej lokalizacji.

W okresie objętym kontrolą Urząd realizował również zobowiązania wynikające z decyzji Wojewody Wielkopolskiego z 18 marca 2022 r.: nr ZK-IX.68.5.10.2022.1 i nr ZK-IX.68.5.11.2022.1., w tym przyjmował obywateli Ukrainy, przybyłych w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie oraz ich zakwaterowania, a także zapewniał całodzienne wyżywienie zbiorowe i środki czystości i higieny osobistej oraz inne produkty niezbędne do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych. Każdego

⁴¹ Do 30 kwietnia 2023 r. nadano łącznie 38.950 numerów PESEL.

⁴² Zadanie pośrednie wydziałów, działanie pośrednie wydziałów.

⁴³ Porozumienie nr 4/2022/ZK, zmienione porozumieniem nr 29/2022/ZK z 30 marca 2022 r. na okres od 19 marca do 31 marca 2022 r. oraz nr 30/2022/ZK z 30 marca 2022 r. na okres od 1 kwietnia do 8 kwietnia 2022 r.

miesiąca, na podstawie algorytmu wynikającego z ww. decyzji Wojewody oraz comiesięcznych skierowań (załączników do decyzji), na podstawie zapotrzebowań przedkładanych przez podmioty prowadzące miejsca zbiorowego zakwaterowania procedowano zamówienia – comiesięczne umowy, opiewające na wskazane w zapotrzebowaniach kwoty.

(akta kontroli str. 188-211, 1409-1414, 1415-1422, 1478-1602, 1724-1728)

Urząd otrzymywał wytyczne i zalecenia od Wojewody Wielkopolskiego (w tym przekazujące wytyczne i instrukcje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz pisma Regionalnej Izby Obrachunkowej) odnoszące się do zasad realizacji i rozliczania działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy finansowanych z Funduszu Pomocy. Sposób wykorzystania zaleceń opisano w obszarze II niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 476-509, 1963-1977, 1981-1984)

4. Zgodnie z przepisem art. 14 ust. 14 i ust. 15 ustawy o pomocy, na potrzeby realizacji zadań związanych z obsługą środków z Funduszu Pomocy zostały otwarte dwa rachunki bankowe: jeden rachunek służył gromadzeniu środków z Ministerstwa Finansów i Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego⁴⁴, z którego środki na realizację zadań były przekazywane do jednostek. Drugi rachunek⁴⁵ służył do obsługi wydatków na świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy do momentu przekazania tego zadania do PCS⁴⁶.

(akta kontroli str. 212-213)

W zakresie opracowania, zatwierdzenia i aktualizacji planu finansowego dla rachunku środków z Funduszu Pomocy na 2022 r. i 2023 r. Prezydent Miasta 4 kwietnia 2022 r. wydał zarządzenie⁴⁷ w sprawie ustalenia planu finansowego wydzielonego dla rachunku dochodów przeznaczonych na wydatki, związane z realizacją zadań finansowanych z Funduszu Pomocy. Kwotę dochodów i wydatków ustalono w zarządzeniu na 5 530 tys. zł. W okresie od kwietnia 2022 r. do 6 czerwca 2023 r. zarządzenie było aktualizowane 30 razy⁴⁸.

Dyrektor WBiK podała, że *nie dokonywano zmian w polityce rachunkowości Urzędu Miasta Poznania dotyczących operacji na rachunku Funduszu Pomocy.*

Zapisy w ewidencji księgowej umożliwiały ustalenie źródła pochodzenia środków w ramach dochodów i wydatków, w tym m.in. z Funduszu Pomocy. Zapewniono wyodrębnienie środków otrzymanych z tego Funduszu i środków z niego, wydatkowanych wg zadań budżetowych.

(akta kontroli str. 217-244, 245-248, 470-472, 834-967, 1372-1375)

Urząd wprowadził zmiany w budżecie uwzględniające zadania związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy, w tym z Funduszem Pomocy.

Budżet Miasta na 2022 r. przyjęto uchwałą nr LVII/1067/VIII/2021 Rady Miasta Poznania z dnia 21 grudnia 2021 r., uchwałą nr LXI/1137/VIII/2022 Rady Miasta Poznania, w związku z pozyskaniem środków z Funduszu Pomocy wprowadzono zmiany dotyczące upoważnienia Prezydenta Miasta do dokonywania zmian w planie dochodów i wydatków, w tym do dokonywania zmian związanych z zadaniami dotyczącymi pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, również do dokonywania przeniesień wydatków między działami klasyfikacji budżetowej.

⁴⁴ Rachunek pod nazwą „Fundusz Pomocy Ukrainie”.

⁴⁵ Rachunek pod nazwą „Ukraina 40+”.

⁴⁶ Do dnia 31 maja 2022 r.

⁴⁷ Zarządzenie nr 260/2022/P

⁴⁸ M.in. zarządzeniami z 2022 r. nr: 297/2022/P z 14 kwietnia, 319/2022/P z 22 kwietnia, 341/2022/P z 28 kwietnia, 368/2022/P z 10 maja, 390/2022/P z 17 maja, 417/2022/P z 27 maja, 455/2022/P z 7 czerwca, 502/2022/P z 29 czerwca, 525/2022/P z 30 czerwca, 544/2022/P z 6 lipca, 587/2022/P z 26 lipca, 608/2022/P z 2 sierpnia, 634/2022/P z 24 sierpnia.

(akta kontroli str. 247-248, 249-250)

Z przekazanego zestawienia wynika, że nie wystąpiły przypadki stwierdzenia przez Wojewodę Wielkopolskiego nieważności uchwał podjętych w zakresie udzielania pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 245-248, 1394-1395)

5. Uchwałą Rady Miasta Poznania z 24 marca 2022 r.⁴⁹ określono zakres pomocy przeznaczonej na wsparcie obywateli Ukrainy. Pomoc obejmowała:

- zakwaterowanie,
- zapewnienie całodziennego wyżywienia zbiorowego,
- finansowanie przejazdów środkami transportu,
- zapewnienie środków czystości i higieny osobistej, odzieży i żywności oraz innych produktów niezbędnych do bieżącego funkcjonowania,
- wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej,
- finansowanie usług komunalnych,
- dofinansowanie zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami.

Pomoc w powyższym zakresie miała być świadczona do 30 czerwca 2022 r. Uchwałą Rady Miasta Poznania z 17 maja 2022 r.⁵⁰ dodano do wykazu form pomocy udzielanie wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy, w zakresie w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa; wydłużono również czas trwania rodzajów pomocy do 31 grudnia 2022 r.⁵¹ Uchwałą Rady Miasta Poznania z 6 lipca 2022 r.⁵² wydłużono czas trwania pomocy do 30 czerwca 2023 r., a uchwałą z 25 kwietnia 2023 r.⁵³ wydłużono ten okres do 31 grudnia 2023 r.⁵⁴. W uchwale Rady Miasta z 5 kwietnia 2022 r.⁵⁵ w sprawie programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2022-2023 zawarto zapis, iż celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia, w tym osób, o których mowa w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania podjęte w 2022 r.: nr 254/2022/P z 31 marca, nr 273/2022/P z 7 kwietnia i nr 305/2022/P z 14 kwietnia dotyczyły przyjęcia programu „Wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej”, który nawiązywał do zakresu pomocy świadczonej przez Miasto Poznań na rzecz obywateli Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w zakresie wspierania procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej, zapewnienia całodziennego wyżywienia zbiorowego dofinansowania zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami.

Zarządzeniami Prezydenta Miasta z 1 marca 2022 r. i 4 kwietnia 2022 r.⁵⁶ uregulowano kwestię uprawnień obywateli Ukrainy do bezpłatnych przejazdów lokalnym transportem zbiorowym w Poznaniu. Zarządzeniami Prezydenta Miasta z 5 kwietnia 2022 r.⁵⁷ uregulowano kwestię zwolnienia obywateli Ukrainy z opłat za korzystanie z toalet miejskich zarządzanych przez jednostkę budżetową Usługi Komunalne oraz uregulowano kwestię zwolnienia z ponoszenia cen i opłat za

⁴⁹ Uchwała nr LXI/1136/VIII/2022.

⁵⁰ Uchwała nr LXIV/1178/VIII/2022.

⁵¹ Poza finansowaniem przejazdów środkami transportu, która miała trwać do 30 czerwca 2022 r.

⁵² Uchwała nr LXVIII/1238/VIII/2022.

⁵³ Uchwała nr LXXXII/1506/VIII/2023.

⁵⁴ w obu uchwałach wydłużenie okresu nie dotyczyło finansowania przejazdów obywateli Ukrainy środkami transportu.

⁵⁵ Uchwała nr LXII/1139/VIII/2022.

⁵⁶ Nr 151/2022/P i nr 264/2022/P.

⁵⁷ Nr 267/2022/P i nr 268/2022/P.

korzystanie z usług komunalnych oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej znajdujących się w zakresie działania jednostki budżetowej Palmiarnia Poznańska. Działania związane z zakwaterowaniem zbiorowym obywateli Ukrainy WZKiB realizował od 5 marca 2022 r. na podstawie poleceń Wojewody Wielkopolskiego ZK-IV.68.13.2022.10/2 i porozumienia zawartego z Wojewodą Wielkopolskim, następnie decyzji Wojewody Wielkopolskiego z 18 marca 2022 r. ZK-IX.68.5.11.2022.1 oraz cyklicznych skierowań Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

(akta kontroli str. 4-19, 20-61, 137-146, 1759-1780)

Przepis art. 12 ust. 5 zdanie drugie ustawy o pomocy stanowi, że *formy i tryb udzielania pomocy określa właściwy organ wykonawczy danej jednostki lub związku*. Prezydent nie ustalił zarządzeniem trybu i formy realizacji określonego w § 1 ust. 2 pkt 4, pkt 7 i pkt 8 uchwały Rady Miasta Poznania z dnia 24 marca 2022 r., tj. zadań dotyczących: zapewnienia środków czystości i higieny osobistej, odzieży i żywności oraz innych produktów niezbędnych do bieżącego funkcjonowania oraz dofinansowania zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami oraz udzielania wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy, w zakresie, w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa. Prezydent Miasta wyjaśnił, że *gdy dany zakres pomocy miał charakter jedynie wspierający względem pomocy określonej przez administrację rządową, realizowany był na podstawie porozumień z podmiotami zewnętrznymi, czy też gdy zakres pomocy związany był z przyjęciem określonych rozwiązań organizacyjnych (wewnętrznych) w ramach Urzędu Miasta Poznania, ww. zarządzenia nie były przez Prezydenta Miasta Poznania wydawane, bowiem nie było ku temu uzasadnienia. Część działań pomocowych realizowana była we współpracy z innymi podmiotami, na mocy umów cywilnoprawnych, zawieranych przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego. To te umowy określiły sposób, formy i tryb realizacji wskazanego w nich zdania. Przyjęto także, że brak uzasadnienia faktycznego, by wydawać odrębne zarządzenie Prezydenta Miasta Poznania w sprawie formy i trybu pomocy odnośnie do udzielania wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy, w zakresie w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa. (...)* Podsumowując stwierdzam, że *dynamicznie zmieniająca się sytuacja w zakresie potrzeb i możliwości reagowania na nie oraz uwarunkowania finansowe po stronie Miasta (na finansowanie zadań przeznaczono generalnie środki z darowizn otrzymanych przez Miasto Poznań) sprawiła, że zadanie z § 1 ust. 2 pkt 4 uchwały Nr LXI/1136/VIII/2022 miało charakter niestały i nie stanowi ono rozwiązania kompleksowego, które mogłoby być realizowane w dłuższej perspektywie czasowej. (...)* Zgodnie z przepisem art. 14 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy, jednostkom sektora finansów publicznych, w tym jednostkom samorządu terytorialnego mogło być udzielone finansowanie lub dofinansowanie, lub zwrot wydatków, lub kosztów realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie. (...)

W § 1 ust. 2 pkt 8 znowelizowanej uchwały nr LXI/1136/VIII/2022 Rady Miasta Poznania (...) wskazano, że pomoc Miasta dla obywateli Ukrainy obejmuje „udzielanie wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy w zakresie, w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa”. Ten zakres pomocy odróżnia się od pozostałych zakresów pomocy, określonych w uchwale, gdyż stanowi w praktyce jedynie pośrednią formę pomocy (...). Miał i ma on nadal charakter wspierający, w stosunku do pomocy dla obywateli Ukrainy ustalonej odgórnie przez administrację rządową. Jako, że środki przekazywane na ten cel z budżetu państwa nie były wystarczające, Miasto Poznań musiało wydatkować dodatkowe środki z własnego

budżetu, tym samym musiało również posiadać podstawę prawną do ich wydatkowania, którą stanowiła uchwała Rady Miasta Poznania, w której jasno wskazano, iż Miasto Poznań zapewnia wsparcie organizacyjne w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy. Podsumowując, przyjęcie zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania w sprawie formy i trybu udzielania pomocy odnośnie do zakresu pomocy polegającego na udzielaniu wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy, w zakresie w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa było zbędne, bowiem pomoc ta została precyzyjnie określona w uchwale Rady Miasta Poznania, a podejmowane w jej ramach działania pomocowe nie stanowiły bezpośrednich świadczeń na rzecz obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 1862-1863, 1864-1871)

Wojewoda Wielkopolski nie stwierdził nieważności żadnej z przekazanych przez Urząd Miasta Poznania uchwał dotyczących działań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 1394,1395)

Miasto realizowało zadania obejmujące pomoc obywatelom Ukrainy ze środków własnych, na które w 2022 r. zaplanowano 4 319,4 tys. zł. Na 2023 r. zaplanowano wydatkowanie ze środków własnych kwoty 488,9 tys. zł na wypłatę świadczeń dla obywateli Ukrainy z uwagi na brak płynności przekazywania transz z Funduszu Pomocy. Od 30 czerwca do 31 sierpnia 2023 r. wydatkowano łącznie 287,3 tys. zł. Dyrektor WBiK wyjaśniła, że w związku z tym, że środki na wypłatę świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art. 13 ustawy o pomocy wpływały do budżetu w różnych terminach, w celu zachowania płynności w realizacji świadczeń uruchomiono rezerwę celową, po otrzymaniu właściwych przelewów ostatecznie nie było konieczności wykorzystania środków z rezerwy.

(akta kontroli str. 473-474, 1349 -1357, 1358, 1359-1360, 2067-2068)

6. Według danych WZKiB od 5 marca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. w sumie udzielono zakwaterowania ok. obywatelom 3 447 Ukrainy. Średnio w obiektach będących pod kontrolą tego Wydziału przebywało miesięcznie ok. 345 obywateli Ukrainy. Najbardziej intensywnym pod kątem zakwaterowania był okres od 5 marca do 5 kwietnia 2022 r., w tym czasie w różnych lokalizacjach przebywało średnio ok. 860 osób. W 2023 r. (do 31 maja) w obiektach zakwaterowania zbiorowego przebywało średnio ok. 1 679 obywateli Ukrainy (średnio ok. 340 miesięcznie). Koordynator Centrum Zarządzania kryzysowego wyjaśnił, że od czasu wejścia w życie zmiany do ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o pomocy obywatelom Ukrainy, odnotowuje się spadek liczby obywateli Ukrainy korzystających z zakwaterowania zbiorowego o ok. 20%.

W kwestii liczby obywateli przebywających na terenie Poznania Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że Wydział nie był zobligowany i nie prowadził ewidencji obywateli Ukrainy przebywających w Poznaniu; nie może przedstawić również danych szacunkowych w tym zakresie. Na bazie informacji uzyskiwanych z Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wydział prowadził analizę liczby obywateli Ukrainy przebywających w obiektach zorganizowanych w Poznaniu przez Wojewodę Wielkopolskiego i Prezydenta Miasta Poznania, wynika z niej, że najwyższa średnia dobowo obciążenia ww. obiektów miała miejsce w marcu 2022 r. i wynosiła średnio 2 025 osób dziennie.

(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1424)

Zespół Sterujący, którego spotkania odbywały się od marca 2022 r. cyklicznie (najczęściej co miesiąc) rozpoznawał sygnały dotyczące potrzeb i problemów obywateli Ukrainy i inicjował działania pomocowe.

(akta kontroli str. 251-286)

WDGiR w celu zbadania potrzeb obywateli Ukrainy i dostosowania do nich swoich działań opracował dwujęzyczną ankietę, dotyczącą zatrudnienia w Poznaniu obywateli Ukrainy, przed organizacją pierwszego wydarzenia doradczo-szkoleniowego pt. „Moja firma i praca w Poznaniu”. Ankieta służyła poznaniu profilu zawodowego obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Poznania, a jej wyniki miały wpływ na planowanie działań pomocowych w obszarze aktywizacji zawodowej i gospodarczej⁵⁸. Dyrektor WDGiR wyjaśniła, że *informacje o potrzebach obywateli Ukrainy w zakresie naszych działań czerpiemy od klientów Wydziału, którzy pojawiają się z pytaniami dotyczącymi prawnych i formalnych aspektów założenia działalności gospodarczej oraz zatrudnienia, a także od uczestników szkoleń organizowanych przez Wydział. Pozostajemy również w kontakcie z partnerami organizowanych wydarzeń, organizacjami pozarządowymi, punktami pomocowymi dedykowanymi obywatelom Ukrainy - w celu usprawnienia działań na ich rzecz.*

(akta kontroli str. 287-357, 359-373, 374-378)

Dyrektor Wydziału Kultury wyjaśniła, że *miejskie instytucje realizowały swoje działania od października 2022 r. do czerwca 2023 r. monitorując na bieżąco potrzeby i oczekiwania obywateli i obywaterek Ukrainy, zasadniczo poprzez współpracę z partnerami merytorycznymi m.in. organizacjami pozarządowymi, specjalizującymi się we wsparciu osób znajdującym się kryzysie uchodźczym. Wydział Kultury prowadził również bieżące konsultacje na temat potrzeb w obszarze działań kulturalnych, społecznych, edukacyjnych i animacyjnych obywateli i obywaterek Ukrainy ze swoimi dotychczasowymi partnerami, specjalizującymi się we wsparciu osób znajdującym się kryzysie uchodźczym.*

(akta kontroli str. 379-388, 1730-1731, 1732-1748)

W zakresie realizacji zadań zleconych przez administrację rządową, tj. jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy, świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, świadczeń rodzinnych, o których mowa w ustawie i świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym, o których mowa w ustawie o systemie oświaty, zapotrzebowanie na środki finansowe z Funduszu Pomocy było określane na podstawie wpływu wniosków o powyższe świadczenia. Dyrektor WZISS wyjaśniła, że *analiza potrzeb odbywała się głównie podczas spotkań Zespołu Sieciującego współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi wspierającymi pomoc Ukrainie oraz na posiedzeniach Zespołu ds. projektowania i monitorowania działań związanych z sytuacją w Ukrainie⁵⁹. Wydział Kultury potrzeby i oczekiwania obywateli Ukrainy określał poprzez współpracę z partnerami merytorycznymi m.in. organizacjami pozarządowymi (...), specjalizującymi się we wsparciu osób znajdujących się kryzysie uchodźczym. Na podstawie informacji udzielanych przez Dyrektorów Domów Pomocy Społecznej oraz MOPR odnośnie obywateli Ukrainy, dla których wydano decyzje administracyjne przyznające świadczenia pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy na bieżąco składane jest zapotrzebowanie na środki z Funduszu Pomocy. Na podstawie rozeznania przeprowadzonego wśród Dyrektorów Domów Pomocy Społecznej wnioskowano do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych o udzielenie dodatkowego wsparcia dla obywatela Ukrainy przebywającego w Domu Pomocy Społecznej w Poznaniu w ramach programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością.*

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1743)

⁵⁸ Na podstawie wyników ankiety ustalono, że niemal wszyscy ankietowani planowali podjęcie zatrudnienia w Poznaniu lub jego okolicach.

⁵⁹ Wcześniej Zespół ds. wpływu sytuacji w Ukrainie na funkcjonowanie Miasta Poznania.

Sposobem monitorowania potrzeb przez BPK była analiza liczby połączeń przychodzących na kierunki Ukraina i Pomoc Ukrainie - wzrost liczby połączeń był sygnałem wzrostu zapotrzebowania na pomoc świadczoną na rzecz obywateli Ukrainy, tj. zapewnienie stałego dostępu do informacji w języku ukraińskim i rosyjskim. Infolinię ukraińskojęzyczną BPK uruchomiło w 2020 r. (dla mieszkańców Poznania pochodzących z Ukrainy), w 2022 r. ze względu na znaczący wzrost ruchu telefonicznego na tym kierunku zwiększono ilość obsługujących ją pracowników ukraińsko- i rosyjskojęzycznych.

(akta kontroli str. 389-390, 1409-1414, 1415-1424, 1730-1731, 1732-1733)

7. Z rejestrów prowadzonych w WOrg wynika, że od obywateli Ukrainy w 2022 r. wpłynęło do urzędu pięć skarg, a w 2023 r. (do 18 czerwca) jedna skarga. Trzy skargi dotyczyły pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy - sposobu obsługi przez pracowników SOUK. Dwie sprawy zostały załatwione w terminie miesiąca od wpływu, odpowiedzi na jedną skargę udzielono po upływie 32 dni. W dwóch przypadkach o sposobie załatwienia skargi zawiadomiono skarżącego⁶⁰; odpowiedzi na skargi zawierały elementy wymagane art. 238 §1 Kpa.

(akta kontroli str. 392-403, 1394-1395)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Odpowiedź na skargę złożoną 2 grudnia 2022 r. w związku z pomocą obywatelom Ukrainy udzielono 4 stycznia 2023 r., czyli po terminie, o którym mowa w art. 237 §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶¹, który stanowi, że organ właściwy do załatwienia skargi powinien załatwić skargę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. O niezakończonym w terminie Urząd nie zawiadomił skarżącej, mimo że przepis art. 36 § 1 tego kodeksu nakazuje o każdym przypadku niezakończonym w terminie zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

Jako przyczynę uchybienia terminowi w tej sprawie Dyrektor WOrg podał, że *przedmiotowa sprawa wymagała uzyskania wyjaśnień z wydziału merytorycznego; otrzymano je 19 grudnia 2022 r. Ze względu na spiętrzenie spraw w końcówce roku kalendarzowego i okres urlopowy oraz konieczność uzyskania akceptacji osoby upoważnionej odpowiedź przekazano skarżącej z dwudniowym opóźnieniem.*

NIK wskazuje, że powyższe okoliczności nie wyłączają obowiązku terminowego rozpatrywania skarg.

(akta kontroli str. 392-403, 1394-1395)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia zapewnienie przez Prezydenta Miasta Poznania warunków umożliwiających udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Rada Miasta Poznania podjęła uchwały w sprawie zakresu pomocy podejmowanej z inicjatywy Miasta Poznania, w zakresie posiadanych środków, a Prezydent Miasta w zarządzeniach uregulował zakres i formy realizacji uchwał i udzielania pomocy. Rzetelnie rozpoznawano i analizowano potrzeby związane z przybyciem obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, co miało służyć zapewnieniu stosownych działań, z uwzględnieniem dostępnych zasobów technicznych, finansowych i osobowych. Odpowiedzi na jedną ze skarg dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy rozpatrzono po terminie wynikającym z Kpa, nie wskazując stronie skarżącej innego terminu załatwienia skargi.

⁶⁰ W jednym przypadku nie przesłano odpowiedzi na skargę do skarżącej, ponieważ nie podała ona adresu, mimo wezwania do uzupełnienia tego braku.

⁶¹ Dz. U. z 2023, poz. 775 ze zm., dalej: Kpa

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

1. Łączna kwota dochodów ujętych w planie na 31 grudnia 2022 r. wyniosła 140 445, 4 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 128 611,8 tys. zł, środki z budżetu państwa 184,8 tys. zł, środki z darowizn 1 999,9 tys. zł, środki z UNICEF 9 648,8 tys. zł). Wykonanie dochodów na 31 grudnia 2022 r. wyniosło łącznie 140 641 tys. zł (w tym środków z Funduszu Pomocy 127 976,2 tys. zł, środków z budżetu państwa 184,8 tys. zł, środków z darowizn 1 999,4 tys. zł, środków z UNICEF 10 480,7 tys. zł). Kwota dochodów zaplanowanych na 30 kwietnia 2023 r. wyniosła 63 387,6 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 44 061,8 tys. zł i środki z UNICEF 19 325,9 tys. zł), dochody wykonane na 30 kwietnia 2023 r. wyniosły 42 450,3 tys. zł (środki z Funduszu Pomocy 42 449,4 tys. zł i z darowizn 900 zł).

Plan wydatków na 31 grudnia 2022 r. wynosił 148 624,8 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 128 611,8 tys. zł, środki z budżetu państwa 184,8 tys. zł, z uchwały Rady Miasta 8 697,9 tys. zł, środki z darowizn 1 481,5 tys. zł, środki z UNICEF 9 648,8 tys. zł). Wykonanie planu wydatków na 31 grudnia 2022 r. wyniosło 139 450 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 126 000,8 tys. zł, środki z budżetu państwa 184,8 tys. zł, środki z uchwały Rady Miasta 4 319,4 tys. zł, środki z darowizn 1 413,9 tys. zł, środki z UNICEF 7 531,1 tys. zł).

Plan wydatków na 30 kwietnia 2023 r. wynosił 66 863,6 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 44 069,8 tys. zł, środki z darowizn 518,5 tys. zł i środki z UNICEF 22 275,2 tys. zł). Wykonanie planu wydatków na 30 kwietnia 2023 r. wyniosło 49 359,6 tys. zł (w tym środki z Funduszu Pomocy 40 532,3 tys. zł, środki z darowizn 300 tys. zł i środki z UNICEF 8 527,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 67-70, 473-474, 1349-1357)

Ze środków własnych na pomoc obywatelom Ukrainy zaplanowano 8 698 tys. zł, wydatkowano 4 319,4 tys. zł. Wg wyjaśnień Dyrektor WBiK *środki pochodziły z rezerwy celowej, ale były też przesunięte z wydatków zaplanowanych na inne zadania realizowane przez Urząd i miejskie jednostki organizacyjne.*

Wydatki na obsługę działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy wyniosły w 2022 r. łącznie 1 467, 5 tys. zł, z czego na obsługę wykonania zdjęć i nadawania numerów PESEL wydatkowano 976,6 tys. zł, na obsługę świadczeń za zakwaterowanie i wyżywienie wydatkowano 231,9 tys. zł, na obsługę wypłaty jednorazowych świadczeń pieniężnych 300 zł wydatkowano 191,6 tys. zł, na obsługę realizacji świadczeń rodzinnych wydatkowano 67,4 tys. zł.

Od 1 stycznia do 31 kwietnia 2023 r. w planie wydatków na obsługę działań przewidziano łącznie 300,3 tys. zł, z czego na obsługę wykonania zdjęć i nadawania numerów PESEL 100,9 tys. zł, na obsługę świadczeń za zakwaterowanie i wyżywienie 66,8 tys. zł, na obsługę wypłaty jednorazowych świadczeń pieniężnych 300 zł przewidziano 19,2 tys. zł, na obsługę realizacji świadczeń rodzinnych 113,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 67-70, 473-474, 1349-1357, 2065, 2066, 2067-2068)

W sprawie przyczyn niepełnego wykorzystania środków z Funduszu Pomocy Dyrektor WBiK wyjaśniła, że *ustalenie planu dla poszczególnych zadań finansowanych z Funduszu Pomocy i innych dotacji wyglądało różnie w zależności od przepisów i wytycznych, które otrzymało Miasto. Na zadania wypłaty świadczeń, np. rodzinnych, tzw. 300 zł itp. do budżetu wprowadzone były środki, które wpłynęły na konto do wysokości składanego do urzędu Wojewódzkiego zapotrzebowania, przygotowanego w oparciu o własne szacunki (jeśli zwymiarowane potrzeby zgłaszane do Wojewody były niewłaściwe, to były przy kolejnych zapotrzebowaniach weryfikowane, a plan budżetu odpowiednio korygowany. Na zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art. 12 ustawy o pomocy do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na*

konto zgodnie ze złożonym do Wojewody zapotrzebowaniem, w którym wykazywano liczbę osób umieszczonych w obiekcie zbiorowego zakwaterowania, koszt jednostkowy ustalony był przez Wojewodę. Na wypłatę świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienia na podstawie art. 13 ustawy o pomocy do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto zgodnie ze złożonym do Wojewody formularzem o zasilenie ze środków Funduszu Pomocy opracowanym w oparciu o rozpatrzone już wnioski (...). Na finansowanie nadania numeru PESEL oraz wykonania zdjęć, na podstawie art. 4 i art. 5 ustawy o pomocy do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto wyliczone ryczałtowo w oparciu o algorytm wskazany Miastu przez Wojewodę, a nie faktycznie ponoszone koszty. Na dofinansowanie zadań oświatowych do budżetu wprowadzone były środki, które wpłynęły na konto, które naliczyło na ucznia i przekazywało Ministerstwo Edukacji i Nauki. Z powyższego wynika, że zmniejszenie potrzeb w stosunku do zakładanej skali pomocy nie było główną przyczyną niepełnego wykorzystania środków. Większym problemem były ustalone odgórnie, niezależnie od faktycznie ponoszonych kosztów algorytmy i kalkulacje naliczeń środków zewnętrznych.

(akta kontroli str. 1358, 1359- 1360)

W wyniku prowadzonych w Urzędzie działań osiągnięto następujące efekty:

- w 2022 r. świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art.13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (40,00 zł) wypłacono 2 769 obywatelom Ukrainy; PCS rozpatrzyło wnioski 15 057 obywateli Ukrainy⁶²,
- w 2022 r. nadano 19 786 numerów PESEL, wykonano 27 595 zdjęć, w 2023 r. nadano 1 085 numerów PESEL, wykonano 1 322 zdjęć,
- w 2022 r. bezpłatnej pomocy psychologicznej udzielono 2 434, a w 2023 r. 352 obywatelom Ukrainy⁶³,
- w 2022 r. zapewniono zakwaterowanie i całodobowe wyżywienie w liczbie 75.653 osobodób i w 2023 r. - 35.998 osobodób,
- w 2022 r. pobyt obywateli Ukrainy w domu pomocy społecznej zapewniono dwóm, a w 2023 r. jednemu obywatelowi Ukrainy,
- w 2022 r. sfinansowano pobyt 19 dzieci obywateli Ukrainy w polskim systemie pieczy zastępczej⁶⁴ w pięciu placówkach opiekuńczych, w 2023 r. 11 dzieci w trzech placówkach,
- w 2022 r. dofinansowano zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami⁶⁵, dla 5 327 uczniów - obywateli Ukrainy, a w 2023 r. dla 5 071,
- w 2022 r. uruchomiono 37 oddziałów przygotowawczych w szkołach podstawowych, po dwa oddziały w liceach ogólnokształcących i technikach, zatrudniono 15 asystentów kulturowych; oddziały przygotowawcze i asystenci kulturowi działali również w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.

⁶² Zadania dotyczące wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, przysługującego obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, wypłaty świadczeń rodzinnych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy i wypłaty świadczeń pomocy materialnej dla uczniów będących obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy realizował na podstawie upoważnienia Prezydenta Miasta Poznania dyrektor PCS.

⁶³ Miały miejsce przypadki korzystania z pomocy psychologicznej przez jedną osobę kilka razy.

⁶⁴ Na podstawie art. 27 ustawy o pomocy.

⁶⁵ Zadanie polegało na zapewnieniu: wsparcia dla uczniów z Ukrainy w procesie adaptacji w polskim systemie oświaty, świadczeniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wsparcia asystentów kulturowych, realizacji dodatkowych godzin nauki języka polskiego oraz innych przedmiotów, organizacji oddziałów przygotowawczych, którzy brali udział w zajęciach edukacyjnych i korzystali z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Z dotacji z budżetu państwa w 2022 r. Urząd sfinansował zakwaterowanie i całodzienne wyżywienie w wymiarze 1 540 osobodób⁶⁶.

W wyniku prowadzonych w Urzędzie działań finansowanych ze środków własnych Miasta osiągnięto w 2022 r. następujące efekty:

- zapewniono udział w zajęciach pozaszkolnych, opiekę i żywienie 59 dzieciom⁶⁷,
- zapewniono żywność 414 osobom,
- wydano 751 posiłków dla dzieci,
- wydano 310 paczek żywnościowych,
- zakupiono 500 paczek żywnościowych,
- pokryto koszty utrzymania budynku na cele związane ze wsparciem obywateli Ukrainy przy współpracy z "Caritas" Poznań - Centrum wsparcia rodzin dla uchodźców z Ukrainy,
- udzielono wsparcia dla 10 dzieci uczestniczących w zajęciach Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży KLUB,
- pokryto wynagrodzenie tłumacza do wsparcia działań Centrum Usług Wspólnych oraz jednostek obsługiwanych,
- prowadzono kursy języka polskiego dla obywateli i obywaterek Ukrainy dla 900 osób⁶⁸;
- zapewniono funkcjonowanie punktu pomocy - punktu informacyjnego⁶⁹;
- udzielono wsparcia szkoleniowego i doradczego koordynatorów wolontariatu oraz wolontariuszy w miejscach realizacji działań pomocowych na rzecz osób przybywających z Ukrainy (zorganizowano 20 spotkań/warsztatów dla wolontariuszy i koordynatorów w formie stacjonarnej i online, koordynacja działań wolontariuszy będących pod opieką organizacji pozarządowych we współpracy z służbami publicznymi przebywających w miejscach zakwaterowania obywateli i obywaterek Ukrainy oraz działających w punktach pomocowych na ich rzecz - koordynowano działania dla 91 osób);
- zorganizowano jedno wydarzenie mające na celu integrację wolontariuszy działających na rzecz obywateli Ukrainy;
- organizowano działania mające na celu zapewnienie wsparcia i bezpiecznej przestrzeni dla dzieci i młodzieży w formie pozaszkolnej opieki sprawowanej minimum pięć dni w tygodniu, minimum sześć godzin dziennie⁷⁰ (zapewniono opiekę i posiłek 55 dzieciom);
- pokryto koszty utrzymania obiektu domu pomocy społecznej⁷¹.

W wyniku prowadzonych w Urzędzie działań finansowanych ze środków z darowizn w 2022 r. osiągnięto następujące efekty:

- prowadzono aktywizację zawodową i społeczną dla 321 obywaterek Ukrainy⁷²;
- wydano obywatelom Ukrainy 8 340 paczki żywnościowe i z artykułami higienicznymi⁷³ dla 2 486 osób;

⁶⁶ Dotacja celowa udzielona przez Wojewodę Wielkopolskiego, środki przekazane do budżetu Miasta 28 marca i 25 kwietnia 2022 r.

⁶⁷ W Poznańskim Zespole Żłobków.

⁶⁸ 73 grupy, w tym 31 grup dla dzieci i młodzieży oraz 42 grupy dla dorosłych.

⁶⁹ Punkt działał od 11.04.2022 r. do 31.10.2022 r., od poniedziałku do soboty, w godz. pon.-pt. 10-18 i sob. 10-14; udzielano informacji w języku ukraińskim/i/lub rosyjskim o funkcjonowaniu w Poznaniu, o załatwianiu spraw urzędowych, edukacji szkolnej itp., wydawane były również pakiety żywnościowe i chemiczne; nie prowadzono ewidencji osób korzystających z pomocy.

⁷⁰ Realizowane zajęcia i opieka miały na celu w szczególności organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, artystyczne, rozwój zainteresowań, integrację.

⁷¹ W tym opłaty za media i podatki, usuwanie awarii, realizacja wymaganych przepisami lub przeglądami remontów.

⁷² Wzięły udział w m.in.: indywidualnych konsultacjach, spotkaniach coachingowych, grupowych warsztatach aktywizacji zawodowej, kursach komputerowych.

⁷³ 8.340 paczek żywnościowych oraz 5300 paczek z artykułami higienicznymi (szampon, żel, mydło itp.) Ponadto zakupiono 26 908 produktów spożywczych o różnym asortymencie, wydano 8400 paczek, ze wsparcia skorzystało 2486 osób.

- zapewniono 4 581 posiłków dla dzieci obywateli Ukrainy oraz wydano 1 524 paczki żywnościowe;

- zapewniono opiekę i posiłek 292 dzieciom – obywatelom Ukrainy⁷⁴.

W 2023 r. ze środków z darowizn dla obywateli Ukrainy zakupiono 19 138 produktów spożywczych, wydano 5 100 paczek dla 1 700 osób⁷⁵.

W wyniku prowadzonych w Urzędzie działań finansowanych ze środków z UNICEF w 2022 r. i od stycznia do 30 kwietnia 2023 r. uzyskano następujące efekty:

- prowadzono kursy języka polskiego dla 165 obywateli Ukrainy,

- udzielono pomocy w miejskim punkcie pomocy⁷⁶ - w 2022 r. 2 792 osobom, w 2023 r. 6 400 osobom,

- udzielono wsparcia medycznego i zdrowotnego⁷⁷ 3 587 osobom,

- zapewniono wsparcie 1 387 dzieciom i nastolatkom⁷⁸ (w 2022 r. i 2023 r.),

- udzielono pomocy w 2022 r. 17 dzieciom w ramach Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży KLUB,

- udzielono pomocy psychologicznej i wsparcia społecznego w 2022 r. 31 rodzicom i opiekunom dzieci z Ukrainy; w 2023 r. udzielono pomocy trojgu nowym dzieciom, a 30 rodziców i opiekunów kontynuowało korzystanie z pomocy psychologicznej i wsparcia społecznego,

- udzielono wsparcia psychologicznego i psychospołecznego w siedmiu placówkach opiekuńczo - wychowawczych w 2022 r. 70 dzieciom, wsparciem psychospołecznym objęto 29 opiekunów, dostosowano placówkę opiekuńczo -wychowawczą do przyjęcia dzieci ukraińskich umieszczonych w pieczy zastępczej; w 2023 r. kontynuowano działania,

- udzielono wsparcia dla osób doświadczających przemocy w Miejskim Centrum Interwencji Kryzysowej w 2022 r. 24 osobom, a wsparcia psychologicznego 11 rodzinom, w 2023 r. - 79 osobom oraz 45 rodzinom,

- zrealizowano wydarzenia kulturalne w 2022 r. dla 46 457, a w 2023 r. 28 588 beneficjentów,

- przygotowano zestawy materiałów edukacyjnych do nauki języka polskiego jako drugiego oraz przeprowadzono szkolenie dla 20 nauczycielek⁷⁹,

- przygotowano wprowadzenie do audioprzewodnika ścieżki zwiedzania Centrum Szyfrów Enigma w języku ukraińskim dla 800 odbiorców.

W zestawieniu przedłożonym do kontroli dyrektor WOrg wyjaśnił, że zgodnie z wymogami sprawozdawczymi UNICEF osoba korzystająca z różnych formach

⁷⁴ W ramach wsparcia i zapewnienia bezpiecznej przestrzeni dla dzieci i młodzieży w formie pozaszkolnej opieki sprawowanej minimum pięć dni w tygodniu, minimum sześć godziny dziennie; realizowane zajęcia i opieka miały na celu w szczególności organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, artystyczne, rozwój zainteresowań, integrację.

⁷⁵ Poza tym – na dzień 30 sierpnia 2023 r. - w trakcie realizacji były dwie umowy na okres: 1 lutego do 30 czerwca oraz 1 kwietnia do 30 czerwca, obie na kwotę 100 000 zł. Rezultaty tych zadań są określone na cały czas trwania umowy, wobec czego brak było możliwości określenia, ile osób skorzystało z oferty do 30 kwietnia br.

⁷⁶ Był to punkt informacyjny, świetlica dla dzieci, klub dla młodzieży, wydarzenia integracyjne, kursy komputerowe, warsztaty itp.

⁷⁷ W tym: zapewnienie dostępu do suplementów, sprzętu medycznego/rehabilitacyjnego i materiałów higienicznych dla dzieci nieuleczalnie i przewlekle chorych, konsultacje specjalistyczne i wsparcie dla kobiet w ciąży i noworodków, w tym pomoc psychologiczna i materialna w zakresie opieki nad dziećmi, pomoc medyczna i pielęgniarska z obsługą w języku ukraińskim, która podróżuje do miejsc zamieszkania i pobytu dzieci wymagających pilnych interwencji medycznych, specjalistyczne konsultacje psychologiczno-pedagogiczne oraz konsultacje dotyczące prawidłowego rozwoju dzieci, specjalistyczne badania lekarskie i konsultacje dla dzieci i młodzieży, tłumaczenie dokumentacji medycznej ukraińskich kobiet i dzieci oraz tłumaczenie usług medycznych, realizacja kampanii miejskiej mającej na celu zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych, zakup tzw. różowych pudełek (z akcesoriami higienicznymi) dla dziewcząt w szkołach, aby zapobiec ubóstwu menstruacyjnemu.

⁷⁸ Organizacja półkolonii letnich, zapewnienie opieki dla dzieci 5 dni w tygodniu, minimum 6 godzin dziennie, udzielanie korepetycji dla dzieci, organizacji zajęć integracyjnych i sportowych, zapewnienie miejsc w żłobkach niepublicznych, organizacja szkoleń dla opiekunów w żłobkach, doposażenie żłobków publicznych.

⁷⁹ W ramach projektu rozesłano także informacje do poznańskich szkół, które prowadzą oddziały przygotowawcze dla uczniów/uczenic z doświadczeniem migracyjnym, zaprezentowano, w jaki sposób można z materiałów korzystać.

wsparcia świadczonych w zadaniu liczona jest wyłącznie raz, wiele osób kontynuuje lub korzysta kilka razy z usług.

(akta kontroli str. 67-70)

Zgodnie z uchwałami Rady Miasta Poznania oraz zarządzeniami Prezydenta Miasta Poznania⁸⁰ w 2022 r. uruchomiono kwotę z 8 452,4 tys. zł rezerwy celowej na działania pomocowe dla obywateli Ukrainy. Miasto przeznaczyło na działania pomocowe dla obywateli Ukrainy środki własne, z rezerwy celowej na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego⁸¹, w łącznej kwocie 4 319,4 tys. zł w 2022 r. tym m.in. 1 000 tys. zł na koordynowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi (200 tys. zł), ochronę i promocję zdrowia (150 tys. zł) i pomoc dla osób i rodzin wymagających wsparcia (650 tys. zł). Na 30 kwietnia 2023 r. zaplanowano z rezerwy 488,9 tys. zł na wypłatę świadczeń dla obywateli Ukrainy z uwagi na brak płynności przekazywania transz z Funduszu Pomocy. Jak wyjaśniła dyrektor WBiK *kwota 488,9 tys. zł została wydatkowna na 30 czerwca 2023 r. w wysokości 222.387 zł, 31 sierpnia 2023 r. w wysokości 64 914 zł.*

(akta kontroli str. 473-474, 1349-1357, 2066, 2067-2068)

W zakresie oceny jakości świadczonej pomocy obywatelom Ukrainy BPK od 15 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. na podstawie pytań ankietowych kierowanych przez infolinię do obywateli Ukrainy, korzystających z pomocy infolinii BPK, opracowano raport przedstawiający ocenę ogólną jakości świadczonej pomocy. W PCS badano na bieżąco efekty realizacji zadań tj. liczbę złożonych wniosków, liczbę obywateli Ukrainy objętych świadczeniami i objętych pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami, a także kwotę wypłaconych świadczeń. WZiSS oceniał efektywność udzielonej pomocy na podstawie składanych przez organizacje pozarządowe sprawozdań z realizacji powierzonych zadań. Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że *Wojewodzie Wielkopolskiemu przekazywano wyłącznie dane statystyczne i finansowe.*

(akta kontroli str. 1826-1827, 1828-1838)

2. Urząd podjął działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w ramach projektów finansowanych ze środków z Unii Europejskiej, poprzez pozyskanie środków na rozbudowanie (realizowanego przed 2022 r.) projektu "Enigma – wsparcie nauczania matematyki i informatyki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych Metropolii Poznań"⁸² o dodatkowe zadanie pn. „Doposażenie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z obszaru MOF Poznania w zakresie sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć dla uczniów z Ukrainy”. Zakupiono sprzęt oraz realizowano szkolenia dla nauczycieli, celem przygotowania do prowadzenia zajęć dla uczniów z Ukrainy, uczęszczających do 104 szkół w Poznaniu⁸³. Na część przeznaczoną na doposażenie w celu prowadzenia zajęć dla uczniów z Ukrainy z dofinansowania z Unii Europejskiej wydatkowano 665, 3 tys. zł⁸⁴. W opisie działań planowanych w ramach realizacji zadania zapisano, że „zaplanowano doposażenie szkół w sprzęt niezbędny do realizacji zajęć dla uczniów z Ukrainy, którzy przybyli do Polski i podjęli naukę w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy”. Zadanie zrealizowano w okresie od 31 sierpnia do 31 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 420-452)

⁸⁰ Na podstawie upoważnienia w uchwale Rady Miasta Poznania.

⁸¹ Na podstawie uchwały Rady Miasta Poznania nr LX/1123/VIII/2022 z 8 marca 2022 r. i LXIII/1164/VIII/P z 25 kwietnia 2022 r.

⁸² Realizowany w ramach Poddziałania 8.1.4. Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020; całkowita wartość projektu to 5 156, 3 tys. zł, kwota dofinansowania 4 898,5 tys. zł.

⁸³ W postępowaniu przetargowym wyłoniono dwóch wykonawców; zawarto umowy na łączną wartość 743,5 tys. zł, z czego 665,3 tys. zł pochodziło z dofinansowania z UE, dostawcy dostarczyli sprzęt do szkół w terminie umownym, podpisano protokoły odbioru tablic, projektorów i laptopów.

⁸⁴ Łączna wartość umów wyniosła 743,5 tys. zł.

Ponadto w partnerstwie z Międzynarodową Organizacją do spraw Migracji oraz Fundacją Badań Migracyjnych Miasto Poznań realizowało od marca 2020 r. do listopada 2022 r. projekt #AKTYWATOR WLKP - Wsparcie integracji migrantów w województwie wielkopolskim⁸⁵. Jak wyjaśniła Dyrektor WZiSS *celem projektu było ułatwienie integracji migrantów w województwie poprzez wspieranie ich i społeczeństwa przyjmującego, migranci uzyskiwali pomoc w postaci informacji na temat ich praw i obowiązków, porad prawnych, doradztwa zawodowego, kursów nauki języka polskiego, inicjatyw integracyjnych. We wszystkich działaniach mogli uczestniczyć obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski po wybuchu wojny.*

(akta kontroli str. 1826-1827, 1828-1838)

3. Łączna liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy, objętych nauką w szkołach prowadzonych przez Miasto Poznań wynosiła: według stanu na 31 marca 2022 r. 1 296 uczniów⁸⁶ (w tym 118 w przedszkolach, 26 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, 1006 w klasach I-VIII szkół podstawowych, 146 w szkołach ponadpodstawowych), na koniec roku szkolnego 2021/2022 – 4 939 uczniów (w tym 1020 w przedszkolach, 135 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, 3 711 w klasach I-VIII szkół podstawowych, 73 w szkołach ponadpodstawowych), na 1 września 2022 r. 4 417 uczniów (w tym 790 w przedszkolach, 28 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, 3 210 w klasach I-VIII szkół podstawowych, 389 w szkołach ponadpodstawowych), na 30 kwietnia 2023 r. – 5 071 uczniów (831 w przedszkolach, 29 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, 3 777 w klasach I-VIII szkół podstawowych, 434 w szkołach ponadpodstawowych). Łączna liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy, które uczyły się w szkołach niepublicznych i publicznych prowadzonych przez inny organ niż Miasto Poznań, według stanu na 31 marca 2022 r. to 54, na koniec roku szkolnego 2021/2022 - 862, na 1 września 2022 r. 704, a na 30 kwietnia 2023 r. 760.

Wysokość przekazanych Miastu przez Ministerstwo Finansów środków z Funduszu Pomocy na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom ukraińskim, według stanu na koniec 2022 r., wyniosła 37,4 tys. zł (środki w tej wysokości wprowadzone zostały do budżetu i ujęte z zarządzeniu prezydenta Miasta Poznania w sprawie ustalenia planu finansowego dla wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy). Na dzień 30 kwietnia 2023 r. wysokość środków przekazanych przez Ministerstwo Finansów wprowadzonych do budżetu i ujętych z zarządzeniu Prezydenta Miasta Poznania w sprawie ustalenia planu finansowego dla wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy wyniosła 24 553, 6 tys. zł.

Dyrektor Wydziału Oświaty wyjaśnił, że *środki przekazane przez Ministerstwo Finansów na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom ukraińskim Miasto Poznań otrzymuje z rozbić na gminę i powiat, ale bez podziału na poszczególne typy szkół i placówek oświatowych, nie ma zatem możliwości wyodrębnienia kwot otrzymanych przez jst na oddziały przedszkolne i szkoły ponadpodstawowe.*

(akta kontroli str. 404-419)

4. Na 31 grudnia 2022 r. niewykorzystane środki z Funduszu Pomocy stanowiły kwotę 1 975,3 tys. zł. 9 stycznia 2023 r. zgodnie z poleceniem Wojewody⁸⁷ 2023 r. zwrócono niewykorzystane w 2022 r. środki z tego funduszu na rachunek Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w wysokości 1 964,5 zł. Odpowiednio 13 stycznia i 31

⁸⁵ Współfinansowany przez Europejski Fundusz Azylu, Migracji i Integracji.

⁸⁶ Dane wg raportu SIO-raport podaje uśrednioną liczbę w skali miesiąca.

⁸⁷ Pismo FB.II.313.156.2022.5 z 27 grudnia 2022 r.

stycznia 2023 r. zwrócono 2 360 zł i 270 zł, Dyrektor WBiK wyjaśniła, że w księgach rachunkowych MOPR dokonano stosownych przebiegowań w celu prawidłowego ujęcia powyższych operacji oraz dokonano korekty sprawozdań merytorycznych. W okresie od marca do czerwca w wysokościach wpływów ujmowanych po stronie dochodów dotyczących zwrotów wypłaconych świadczeń pobranych nienależnie oraz po rozliczeniu zadań przez realizatorów zewnętrznych. Poza tym w 2023 r. zwrócono do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego 17 387,68 zł środków niewykorzystanych w 2022 r. jako zwrot z lat ubiegłych⁸⁸. Dyrektor WBiK wyjaśniła, że w okresie od marca do czerwca w wysokościach wpływów ujmowanych po stronie dochodów dotyczących zwrotów wypłaconych świadczeń pobranych nienależnie oraz po rozliczeniu zadań przez realizatorów zewnętrznych.

Niewykorzystane i niezwrócone środki z Funduszu Pomocy w kwocie 8 251,81 zł przeznaczono na zadania oświatowe w 2023 r.

(akta kontroli str. 457- 469, 473-474, 1349-1357, 1979- 1985)

Wykonanie planu finansowego środków Funduszu Pomocy na 2022 r. na poziomie niższym niż 90% wystąpiło przy realizacji takich zadań, jak: wypłata świadczeń rodzinnych (89%), wypłata świadczeń pomocy materialnej (25%), nadanie numeru PESEL oraz wykonanie zdjęć (69%), zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży oraz inne świadczenia wynikające z ustawy o pomocy (83%) czy finansowanie pobytu dzieci – obywateli Ukrainy w polskim systemie pieczy zastępczej (59%). Szacowanie wydatków na świadczeń rodzinnych, jak wyjaśnił Dyrektor Centrum realizującego to zadanie, odbywało się najpierw na podstawie liczby złożonych wniosków, a następnie w oparciu o liczbę wniosków i dodatkowo o liczbę przyznanych świadczeń na podstawie już rozpatrzonych wniosków. Jak dodał Dyrektor Centrum, przy prognozowaniu kwoty świadczeń do wypłaty zakładano, że złożone wnioski zostaną rozpatrzone pozytywnie, a wypłata świadczeń będzie zrealizowana za cały okres, na który zostały ustalone uprawnienia. Część postępowań zakończyła się jednak wydaniem decyzji odmawiającej wypłaty lub pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia (423 sprawy). Ponadto uchylono prawo do świadczeń, np. w związku z powrotem do Ukrainy (280 spraw). Łącznie, jak wskazał Dyrektor Centrum, w 2022 r. złożono 1 806 wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych. Świadczenia pomocy materialnej dla uczniów były szacowane, według Dyrektora Centrum, na podstawie wydanych pozytywnych decyzji. Stypendium szkolne, zgodnie z § 6 ust. 1 uchwały Rady Miasta Poznania z 8 czerwca 2021 r. nr XLVII/869/VIII/2021, może być przekazane rodzicom, opiekunom prawnym lub pełnoletnim uczniom jako częściowa lub całkowita refundacja poniesionych kosztów i udokumentowanych zakupów i opłat, na podstawie dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków na cele edukacyjne. W związku z powyższym, jak wyjaśnił Dyrektor Centrum, zapotrzebowanie na środki finansowe uwzględniało przyznanie świadczenia przy założeniu, że osoby uprawnione do stypendium przedstawiają dokumenty potwierdzające poniesione koszty na cele edukacyjne. W 2022 r. stypendia szkolne przyznano 104 uczniom. Na 30 czerwca 2023 r. z zakresu świadczeń rodzinnych wydatkowano 57% kwoty zaplanowanej na 2023 r., a z zakresu pomocy materialnej dla uczniów 32%. Planowanie budżetu na realizację pomocy materialnej dla uczniów, jak wskazał Dyrektor Centrum, odbywa się na podstawie decyzji przyznającej świadczenia i zabezpieczeniu środków z niej wynikających, natomiast budżet świadczeń rodzinnych jest planowany na podstawie analizy wypłat przyznanych świadczeń i liczby składanych wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 1334-1346)

⁸⁸ 24 marca 2023 r. 4.620 zł, 31 marca 2023 r. 840 zł, 12 kwietnia 2023 r. 1.000 zł, 4 maja 2023 r. 2.531,36 zł i 32,02 zł odsetek, 17 maja 2023 r. 160 zł, 31 maja 2023 r. 2.566,30 zł, 22 czerwca 2023 r. 1.400 zł, 30 czerwca 2023 r. 4.238 zł.

Środki na sfinansowanie nadania numeru PESEL i wykonania zdjęć wprowadzone do budżetu, jak wyjaśniła Dyrektor WBiK, to ryczałtowo wyliczone kwoty, jakie wpłynęły do budżetu od Wojewody Wielkopolskiego. Były one ustalane w oparciu o algorytm ustalony odgórnie, niezależnie od faktycznie ponoszonych kosztów. W 2023 r. sposób planowania zmienił się. Jak wskazała Dyrektor Wydziału kwoty przyjęte do planu były ustalone na podstawie liczby nadanych nr PESEL i wykonanych zdjęć zgłoszonych wojewodzie a i ich wyliczenie odbywało się w oparciu o obowiązujące algorytmy. Na dofinansowanie zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na rachunek, i które naliczano na ucznia i przekazywało je Ministerstwo Edukacji i Nauki. Dyrektor WBiK dodała, że środki otrzymane przez Miasto z innych źródeł np. z darowizn czy z UNICEF są realizowane na bieżąco w ścisłych uzgodnieniach z donatorami (niewydatkowane w 2022 r. przeniesiono na 2023 r.).

(dowód: akta kontroli str. 1358, 1359-1360, 1363-1364)

Dyrektor WBiK wyjaśniła, że przyczyny niepełnego wykorzystania środków na zadania związane z pomocą obywatelom Ukrainy są różne. W trakcie realizacji budżetu zmieniają się zarówno warunki jak i koszty. Tak też było w przypadku planowania i realizacji dochodów i wydatków na zadania „pomocowe”. Ustalanie planu dla poszczególnych zadań finansowanych z Funduszu Pomocy i innych dotacji wyglądało różnie w zależności od przepisów i wytycznych, które otrzymało Miasto np.: na zadania z obszaru polityki społecznej, w tym wypłaty świadczeń np. rodzinnych, 300 zł itp. do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto do wysokości składanego do Wydziału Polityki Społecznej w Urzędzie Wojewódzkim zapotrzebowania, przygotowanego w oparciu o własne szacunki (jeżeli wymiarowane potrzeby zgłaszane do Wojewody były niewłaściwe, to były one przy kolejnych zgłoszonych zapotrzebowaniach zweryfikowane, a plan budżetu w miarę możliwości odpowiednio korygowany). Na zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy na podstawie art. 12 specustawy, do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto zgodnie ze złożonym do Wojewody zapotrzebowaniem, w którym wykazywano liczbę osób umieszczonych w obiekcie zbiorowego zakwaterowania, koszt jednostkowy miejsca ustalony był przez Wojewodę.

Na wypłatę świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie na podstawie art. 13 specustawy (40 zł), do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto zgodnie ze złożonym do Wojewody formularzem o zasilenie ze środków Funduszu Pomocy opracowywanym w oparciu o rozpatrzone już wnioski, które wpłynęły do Miasta. Na finansowanie nadania numeru PESEL oraz wykonania zdjęcia na podstawie art. 4 i art. 5 specustawy do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto. Na dofinansowanie zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami, do budżetu wprowadzane były środki, które wpłynęły na konto i które naliczyło na ucznia i przekazywało Ministerstwo Edukacji i Nauki. Ponadto niektóre wypłacone świadczenia pobrano nienależnie i zostały zwrócone do budżetu, a następnie przekazano je do właściwego dysponenta środków.

(akta kontroli str. 1358, 1359-1360)

Dyrektor WBiK wyjaśniła, że rachunek bankowy przeznaczony do obsługi środków Funduszu Pomocy nie był i nie jest oprocentowany.

(akta kontroli str. 473-474, 1349-1357)

Dyrektor WBiK w kwestii tego czy środki na realizację działań/zadań wynikających z poleceń/decyzji/porozumień były wystarczające w stosunku do potrzeb i liczby obywateli Ukrainy, przebywających na terytorium jednostki i czy Miasto występowało o zwiększenie zapotrzebowania wyjaśniła, że środki na zadania pomocy obywatelom Ukrainy zlecone do realizacji Miastu w większości przypadków były przekazywane

zgodnie ze złożonymi zapotrzebowaniami do Wojewody Wielkopolskiego. W wysokościach, zgodnie z przelewami na konto Funduszu Pomocy, zostały wprowadzone do budżetu. W przypadku niektórych zadań, na które Miasto składało zapotrzebowanie były opóźnienia w przekazywaniu środków. Przykładem może być wypłata świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy zgodnie z art.13 specustawy.

Występują również opóźnienia w przekazywaniu transz środków z Funduszu Pomocy na realizację pomocy obejmującej świadczenia pieniężne i niepieniężne z obszaru pomocy społecznej, tj.: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, sprawienie pogrzebu. Pojawiały się problemy w całkowitym sfinansowaniu poniesionych przez Miasto kosztów. Przykładem może być realizacja zadania wynikającego z art. 4 specustawy, tj. nadanie numeru PESEL obywatelom Ukrainy, którego źródłem finansowania miał być Fundusz Pomocy, o którym mowa w art. 14 specustawy. Kalkulacja kosztów na to zadanie odbywa się zgodnie z wytycznymi na zasadach analogicznych, jak w przypadku zadań zleconych z zakresu spraw obywatelskich. Faktyczne koszty, które poniósł Urząd Miasta w 2022 r. na to zadanie przewyższyły o 1 107,2 tys. zł ryczałtowo naliczone i przekazane środki. 3 listopada 2022 r. (nr sprawy BK-I.3026.20.2022) Miasto wystąpiło do Wojewody Wielkopolskiego z prośbą o zgodę na przesunięcie środków między zadaniami, ponieważ w ramach realizacji zadania również finansowanego ryczałtowo wynikającego z art. 5 specustawy nieodpłatne wykonywanie fotografii do wniosku o nadanie numeru PESEL wystąpiły oszczędności. Wojewoda Wielkopolski 22 listopada 2022 r. udzielił odpowiedzi, że wystąpił do Departamentu Spraw Obywatelskich w MSWiA o zajęcie stanowiska. Do końca roku 2022 r. do Miasta nie wpłynęła informacja zwrotna, nie zostało przekazane wspomniane stanowisko. Niewykorzystane ryczałtowo naliczone środki na wykonanie zdjęć w wysokości 451,7 tys. zł zostały zwrócone na wskazany rachunek, przy jednoczesnym wydatkowaniu środków własnych na obsługę nadawania numeru PESEL.

Ponadto 17 maja 2022 r. zmieniona została uchwała Rady Miasta Poznania w sprawie zakresu pomocy świadczonej przez Miasto Poznań na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁸⁹. Zgodnie ze zmianą w uchwale w sprawie zakresu świadczonej przez Miasto Poznań pomocy na rzecz obywateli Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁹⁰ zakres świadczonej pomocy zwiększono o pomoc obejmującą udzielanie wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli i obywateli Ukrainy, w zakresie, w jakim działania te nie są objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa.

(akta kontroli str. 4-5, 10-11, 473-474, 1349-1357)

5.1. Prowadzenie miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia oraz punktów recepcyjnych.

24 lutego 2022 r. w Poznaniu nie działały miejsca zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia. 31 marca 2022 r. w Poznaniu funkcjonowały cztery takie punkty (na 1 618 osób), 30 czerwca 2022 r. – 18 punktów (na 318 osób), 30 września 2022 r. – sześć (na 356 osób), 31 grudnia 2022 r. – osiem (na 400 osób), 30 kwietnia 2023 r. – siedem (na 375 osób).

Łącznie Urząd zorganizował 13 punktów zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia w różnych lokalizacjach Poznania; w tych punktach zostało

⁸⁹ Uchwała Rady Miasta Poznania nr LXIV/1178/VIII/2022.

⁹⁰ Uchwała Rady Miasta Poznania nr LXI/1136/VIII/2022.

zakwaterowanych w 2022 r. łącznie 77 193 osoby, w okresie od stycznia do 2023 r. łącznie 36 003 osoby.

(akta kontroli str. 1410-1413, 1415-1423, 1730-1731, 1732-1749)

Punkty zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia dla obywateli Ukrainy były prowadzone w pierwszym okresie w dwóch lokalizacjach Poznańskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji⁹¹, dwóch halach Międzynarodowych Targów Poznańskich, hali widowiskowej i lokalizacji jednej z fundacji. Następnie miejsca zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia przygotowano również w m.in. obiektach współpracujących z Miastem fundacji, bursach szkolnych, halach POSiR, hali Uniwersytetu Ekonomicznego i domach pomocy społecznej.

Dyrektor WZKiB podał, że oferenci samodzielnie zgłaszali oferty odpowiadając na apel władz Rzeczypospolitej Polskiej, Wojewody Wielkopolskiego i władz Miasta Poznania. Zamawiający – Miasto Poznań, ze względu na presję czasu zbierało oferty ad hoc. Zgłoszone oferty spełniały warunki ilościowe, finansowe i organizacyjne określone w poleceniu Wojewody Wielkopolskiego i skierowaniu Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. W pełni odpowiadały wymogom dedykowanym miejscom zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia oraz posiadały pozytywną weryfikację Państwowej Straży Pożarnej oraz Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej. Stawki za pobyt i wyżywienie zostały określone w skierowaniu Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Dodał również, że hala sportowa Uniwersytetu Ekonomicznego została wytypowana przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki w momencie kiedy nie obowiązywała jeszcze ustawa z 12 marca 2023 r., działano wówczas w stanie wyższej konieczności posilając się zapisami o zarządzaniu kryzysowym. Kiedy w marcu 2022 r. zaistniała potrzeba uruchomienia dodatkowej lokalizacji obiektu ze względu na poczynione wcześniej przygotowania oraz działając pod presją czasu drogą telefoniczną przekazał tę lokalizację do realizacji Miastu w ramach obowiązującej decyzji Wojewody Wielkopolskiego z 18 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1423)

Od 18 marca 2022 r. podstawą działania w ramach udzielania pomocy obywatelom Ukrainy była decyzja Wojewody Wielkopolskiego⁹² oraz comiesięczne skierowania określające przyznany limit zakwaterowania, zapotrzebowania podmiotów oraz zamówienia. WZKiB w zakresie zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy współpracował z wybranymi podmiotami na podstawie comiesięcznych zapotrzebowań w oparciu o zamówienia. Postawą były comiesięczne skierowania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego przy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, określające graniczną liczbę osób zakwaterowanych oraz stawki za pobyt i wyżywienie. W całym okresie objętym kontrolą stawka za zakwaterowanie w halach sportowych wynosiła 40 zł za osobę za dobę, w pozostałych obiektach 40 zł za osobę za dobę. Zamówienia traktowane były jako „umowy” (liczba zamówień wynikała z liczby podmiotów, z którymi Urząd współpracował w tym zakresie).

(akta kontroli str. 1584-1602, 1730-1731)

Miasto zawarło jedną umowę na świadczenie usługi hotelarskiej, na podstawie której z hotelu mogli korzystać obywatele Ukrainy, w okresie od 22 czerwca do 31 grudnia 2022 r. z całodobowym wyżywieniem i podstawowym wyposażeniem higienicznym w kwocie 2 300 zł za dobę, jeśli liczba mieszkańców nie przekroczy 100 osób w danej dobie lub 3 500 zł za dobę jeśli liczba mieszkańców przekroczy 100 osób w danej dobie. W kwestii szacowania kosztów Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że podstawą wstępnego szacowania kosztów były następujące założenia: komunalna własność

⁹¹ Dalej POSiR.

⁹² ZK-IX.68.5.11.2022.1

objektu zapewnia działalność non profit, ceny mediów i odpadów zostały ustalone wcześniej dla dużego kontrahenta (Miasto Poznań), pojemność obiektu powyżej 200 osób i pełne obłożenie zwiększa znacznie opłacalność usług związanych z zakwaterowaniem i wyżywieniem; przedłużenie funkcjonowania nieużywanego obiektu zapewnia jego racjonalne wykorzystanie i eksploatację oraz chroni przed nielegalnym zamieszkaniem/ dewastacją. Jak wynika z faktur i dokumentów rozliczeń zakwaterowania spółka stosowała stawkę określoną w skierowaniach Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego

(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1421, 1429-1478)

Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że Wojewoda Wielkopolski nie zobowiązywał Miasta Poznania do przesyłania "list/zestawień dostępnych obiektów". Ze względu na charakter działań typowych dla sytuacji kryzysowej i zarządzania kryzysowego tego rodzaju informacje były niezwłocznie dystrybuowane, ze względu na presję czasu przekazywano: telefonicznie lub podczas video konferencji organizowanych przez Wojewodę Wielkopolskiego począwszy od 27 lutego 2022 r. Porozumienie nr 4/2022/K z 5 marca 2023 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Miastem Poznań nakładało na gminy obowiązek codziennego informowania Wojewody Wielkopolskiego o ilości osób, którym gmina zapewnia zakwaterowanie w ramach niniejszego porozumienia. Ze względu na dynamiczne zmiany personalne i ilościowe w obiektach zakwaterowania obywateli Ukrainy ustalono, że obowiązek będzie realizowany bezpośrednio przez właścicieli lub administratorów obiektów. Modyfikacją niniejszego ustalenia było wnioskowanie o przesyłanie przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego wykazu miejsc zakwaterowania uchodźców na terenie miasta Poznania. Od 17 marca 2022 r. informacje w tej sprawie były przekazywane za pośrednictwem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego ze skrzynki dedykowanej sprawom związanym z pobytem obywateli Ukrainy w Wielkopolsce.

Według przedstawionego do kontroli zestawienia dotyczącego miejsc zbiorowego zakwaterowania nie zdarzyły się sytuacje braku miejsc w punktach zbiorowego zakwaterowania. Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że stan obiektów był stale monitorowany, a rezerwa wolnych miejsc była zachowana na odpowiednim poziomie określonym przez comiesięczne skierowania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Przygotowano także lokalizacje dodatkowe, które mogłyby zostać uruchomione w przypadku konieczności.

(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1423)

Dyrektor WOrg wyjaśnił, że Urząd Miasta Poznania nie zawierał umów na przeprowadzenie remontów/modernizacji w miejscach zbiorowego zakwaterowania i nie ponosił kosztów z tym związanych.

(akta kontroli str. 1396-1397)

Zgodnie z poleceniem Wojewody Wielkopolskiego nr ZK-IX.68.5.10.2022.1 i skierowaniami Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego obywatele Ukrainy w zbiorowych miejscach zakwaterowania organizowanych przez Miasto Poznań powinni mieć zapewnione prócz noclegu całodobowe wyżywienie i podstawowe środki higieny. Zapisy w zawartych umowach⁹³ i comiesięczne zamówienia dotyczyły również całodobowego wyżywienia⁹⁴, którego zapewnienie należało do obowiązków zleceniobiorcy. Koszty wyżywienia obywateli Ukrainy stanowiły składową kwotę przekazywanej przez Wojewodę Wielkopolskiego zleceniodawcom Urzędu.

⁹³ Z Uniwersytetem Ekonomicznym i spółką prowadzącą hotel.

⁹⁴ Podmioty organizowały całodienne wyżywienie we własnym zakresie lub przy pomocy podwykonawców, składały się na nie śniadanie, obiad – ciepły posiłek i kolacja.

Dyrektor WZiSS podała, że obywatele Ukrainy mogą korzystać ponadto z ogólnodostępnych miejsc wydawania posiłków dofinansowywanych przez Urząd⁹⁵.
(akta kontroli str. 1409-1423, 1603-1624, 1730-1745)

Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że *prowadzono kontrole warunków panujących w punktach zbiorowego zakwaterowania w trakcie realizacji tego zadania oraz przy okazji zaopatrywania podmiotów w artykuły pierwszej potrzeby pochodzących z darowizn. Dodał, że w trakcie monitoringu nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.*
(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1423)

W kwestii weryfikacji możliwości częściowego pokrycia przez obywateli Ukrainy kosztów związanych z pobytem w miejscach zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia Dyrektor WOr podał, że *obowiązek weryfikacji takich możliwości zgodnie z dyspozycją ustawy o pomocy należy do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. W kwestii liczby obywateli Ukrainy pokrywających częściowo koszty pobytu w miejscach zakwaterowania podał, że operatorem wszelkich danych w tym zakresie jest Wielkopolski Urząd Wojewódzki.*
(akta kontroli str. 1391, 1392-1393)

Komendant Straży Miejskiej wyjaśnił, że *nie ma wiedzy o ewentualnych problemach i konfliktach społecznych wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania.*
(akta kontroli str. 1400-1401)

Dyrektor WZKiB podał, że *Urząd Miasta nie organizował i nie prowadził punktów recepcyjnych, informacyjnych ani punktów medycznych w punktach recepcyjnych.*
(akta kontroli str. 1409-1423, 1730-1731, 1732-1747)

b) Do 31 maja 2022 r., na mocy polecenia Prezydenta Miasta Poznania⁹⁶, sprawy z zakresu wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy, były prowadzone w BSL. 1 czerwca 2022 r., Prezydent Poznania do analizy formalnej i merytorycznej wniosków o ww. świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł przysługujące z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz podpisywania informacji o sposobie rozstrzygnięcia wniosków w tych sprawach⁹⁷, umocował Dyrektora PCS⁹⁸.

Z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy do 31 grudnia 2022 r. wypłacono świadczenia pieniężne w łącznej kwocie 66 941 tys. zł, a do 30 kwietnia 2023 r. 77 260,3 tys. zł⁹⁹. Wysokość kosztów obsługi wypłaty świadczenia wyniosła 246,7 tys. zł (stan na 31 grudnia 2022 r.; w 2023 r., do 30 kwietnia, nie naliczono kosztów obsługi świadczenia, odpowiednio 0,37 i 0,32%). Do końca 2022 r. złożono 15 556, a do 30 kwietnia 2023 r. 19 552 wnioski, z czego pozytywnie rozpatrzono odpowiednio 13 799 (88,7%) i 17 625 (90,1%) wniosków. Pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami objęto odpowiednio 19 793 i 20 730 obywateli Ukrainy.
(dowód: akta kontroli str. 1187-1188, 1272, 1274, 1295)

Jednolite zasady weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy obowiązywały od 5 maja 2023 r.¹⁰⁰ Procedura opisywała sposób postępowania na poszczególnych etapach prowadzenia sprawy, od otrzymania wniosku do poinformowania wnioskodawcy o sposobie

⁹⁵ M.in. cztery obiekty wydające posiłki dla osób najbardziej potrzebujących.

⁹⁶ Polecenie przekazane 4 kwietnia 2022 r. pocztą elektroniczną wraz z informacją o ustaleniach z narady Prezydenta Miasta Poznania z zastępcami Prezydenta, Skarbkim i Sekretarzem Miasta, jak odbyła się 18 marca 2022 r.

⁹⁷ Pełnomocnictwo nr 915/2022 z 1 czerwca 2022 r.

⁹⁸ Dalej również: Centrum.

⁹⁹ Wielkości podane według stanu na 30 kwietnia 2023 r. to wielkości liczone narastająco, uwzględniające dane za 2022 r.

¹⁰⁰ Procedura: PR-01 Postępowanie w sprawie świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy PCS/PS/PS-12/PR-01.

załatwienia sprawy, ze wskazaniem wykonawców poszczególnych działań oraz dokumentów i systemów wytwarzanych i wykorzystywanych w sprawie. W Centrum, przed przyjęciem procedury stosowano takie same, jak określone w procedurze zasady weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia, weryfikacji warunków zakwaterowania i żywienia oraz weryfikacji uprawnień do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni. Poza dokumentami przedłożonymi wraz z wnioskiem o wypłatę świadczenia, do weryfikacji uprawnień do wypłaty i przedłużenia wypłaty świadczenia wykorzystywano aplikację Źródło – Moduł Centralna Baza Wniosków Zakwaterowania UKR. W aplikacji: sprawdzano czy dla osoby, której dotyczył wniosek, nie złożono wniosku ze wskazaniem innego miejsca zakwaterowania w okresie, jak podany w rozpatrywanym wniosku, datę wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiadanie statusu UKR. Porównywano dane obywatela Ukrainy podane we wniosku z danymi w rejestrze PESEL. W czasie, gdy wnioski były rozpatrywane w BSL, weryfikowano ich poprawność pod względem formalnym i merytorycznym, w tym zwłaszcza w zakresie wskazania numeru rachunku bankowego, adresu miejsca zakwaterowania i jego okresu wskazanego we wniosku, a także potwierdzenia daty przekroczenia granicy i posiadania statusu UKR przez wskazanych we wnioskach obywateli Ukrainy. *W uzasadnionych przypadkach, jak wskazała Dyrektor Biura, upoważnieni pracownicy BSL przeprowadzali wizje lokalne w miejscach zakwaterowania. Uzasadnieniem przeprowadzenia wizji były m.in. informacje o możliwości wystąpienia nieodpowiednich warunków zamieszkania i żywienia. np. zbyt małej powierzchni lokalu w odniesieniu do liczby przebywających w nim osób, brak łóżek lub brak żywienia.* Zastane w czasie wizji warunki dokumentowano w opracowanym w Biurze kwestionariuszu weryfikacji warunków zakwaterowania i żywienia zapewnionego obywatelom Ukrainy.

(dowód: akta kontroli str. 1188,1278-1285, 1292-1293, 1296-1298)

PCŚ informowało o możliwości uzyskania i warunkach wypłaty świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy ustnie jak wyjaśnił Dyrektor Centrum, w trakcie bezpośrednich wizyt zainteresowanych oraz za pośrednictwem materiałów informacyjnych dostępnych w Dziale Obsługi Klienta oraz telefonicznie za pośrednictwem Biura Poznań Kontakt Urzędu Miasta Poznania, gdzie dzwoniącym na infolinię udzielano informacji na temat zasad ustalania uprawnień do tego świadczenia. Informacje o możliwości i zasadach uzyskania świadczenia udostępniono też na stronie internetowej Centrum i w Biuletynie Informacji Publicznej wraz ze wzorami druków wniosku. Ponadto Centrum współpracowało z lokalnymi mediami i korzystało z możliwości zamieszczania postów o świadczeniu na jednym z komunikatorów społecznościowych i w newsletterze rozsyłanym do zapisanych odbiorców. Analogicznie, w czasie gdy wnioski rozpatrywane były w BSL, o świadczeniu i warunkach jego otrzymania informowano w mediach i na stronach internetowych Miasta Poznania (w tym w BIP) oraz Zarządu Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o.¹⁰¹

(dowód: akta kontroli str. 1188-1189, 1215-1243, 1293-1294, 1299-1324)

Wśród pozytywnie rozpatrzonych spraw o wypłatę świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy w PCŚ stwierdzono dziewięć przypadków nienależnie pobranego świadczenia – cztery w 2022 r. i pięć w 2023 r. W sprawach tych wnioskodawcy oświadczyli, że osoby przyjęte do zakwaterowania w podanym we wniosku okresie opuściły terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie przebywały w podanym miejscu pobytu lub wnioskodawcy sami zrezygnowali ze świadczenia. W każdej z tych spraw Centrum wystąpiło o zwrot świadczeń (pismami z: 6 lipca 2022 r. – o 240 zł; 8 lipca 2022 r. – o 2560 zł; 1 grudnia 2022 r. – o 2000 zł;

¹⁰¹ Spółka ze 100% udziałem Miasta Poznań.

27 grudnia 2022 r. – o 400 zł; 12 stycznia 2023 r. – o 800 zł; 25 stycznia 2023 r. – o 720 zł; 9 lutego 2023 r. – o 1200 zł; 2 marca 2023 r. – o 240 zł; 12 kwietnia 2023 r. – o 160 zł). Nienależnie pobrane środki zostały zwrócone na wskazany przez Centrum rachunek bankowy.

(dowód: akta kontroli str. 1189,1224-1252, 1261-1269, 1294)

Wysokość środków niezbędnych na wypłatę świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jak wskazali Dyrektor BSL i Dyrektor PCŚ, szacowano na podstawie pozytywnie rozpatrzonych wniosków. Informacje o rozpatrzonych wnioskach i wysokości przyznanych świadczeń oraz wnioski o zasilenie ze środków Funduszu Pomocy były przekazywane do Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu. Wypłaty świadczeń dla wnioskodawców następowały w trybie ciągłym, zgodnie z otrzymaną dotacją. Jak wskazał Dyrektor Centrum, w przekazywaniu środków na realizację wypłat występowały opóźnienia, wynoszące do dwóch miesięcy, licząc od złożenia wniosku o zasilenie z Funduszu Pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 1191, 1294-1295)

Do 27 lipca 2023 r. wniesiono trzy pozwy cywilne w związku z odmową wypłaty świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Do tego czasu (27 lipca 2023 r.) żadna ze spraw nie została prawomocnie zakończona - w jednej ze spraw sąd oddalił powództwo, a powód wniósł apelację. W pozostałych dwóch sprawach nie zapadły jeszcze wyroki sądu I instancji.

(dowód: akta kontroli str. 1189-1190, 1295)

c) Wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy

Sprawy z zakresu wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, były prowadzone w Poznańskim Centrum Świadczeń. Do prowadzenia postępowań, przyznawania, wydawania decyzji administracyjnych oraz wydawania zaświadczeń w sprawach tego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy, Dyrektor Centrum został upoważniony przez Prezydenta Miasta Poznania 18 marca 2022 r.¹⁰² Do 31 grudnia 2022 r., Centrum wypłaciło jednorazowe świadczenia o łącznej wartości 9 576, 9 tys. zł, dla 31 923 obywateli Ukrainy. Wartość świadczeń wypłaconych do 30 kwietnia 2023 r. wyniosła 10 013,1 tys. zł, a objęto nim 33 377 obywateli Ukrainy¹⁰³. Wysokość kosztów obsługi wypłaty świadczenia wyniosła na 31 grudnia 2022 r. 191,5 tys. zł; w 2023 r., do 30 kwietnia, nie naliczono kosztów obsługi świadczenia.

(dowód: akta kontroli str. 1190, 1276)

W Centrum opracowano i stosowano jednolity wzór wniosku o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy. Wszystkie pozycje wniosku, wraz z tytułem, instrukcjami i oświadczeniami, były objaśnione w językach polskim i ukraińskim.

(dowód: akta kontroli str. 1253-1258)

Wysokość środków niezbędnych na wypłatę jednorazowego świadczenia, jak wskazał Dyrektor Centrum, szacowano na podstawie informacji o liczbie nadanych obywatelom Ukrainy numerów PESEL w danym okresie przez Wydział Spraw Obywatelskich i Uprawnień Komunikacyjnych Urzędu. Wnioski o zasilenie ze środków

¹⁰² Upoważnienie nr 533/2022 z 18 marca 2022 r.

¹⁰³ Wielkości podane według stanu na 30 kwietnia 2023 r. to wielkości liczone narastająco, uwzględniające dane za 2022 r.

Funduszu Pomocy były publikowane raz w miesiącu w Centralnej Aplikacji Statystycznej. Centrum przekazywało dane do Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu, który uzupełniał formularz i elektronicznie przekazywał sprawozdanie do ww. aplikacji. Jak wyjaśnił Dyrektor Centrum, nie występowały opóźnienia w przekazywaniu środków na realizację wypłat.

(dowód: akta kontroli str. 1189)

PCS informowało o możliwości uzyskania i warunkach wypłaty jednorazowego świadczenia obywatelom Ukrainy ustnie, jak wyjaśnił Dyrektor Centrum, w trakcie bezpośrednich wizyt zainteresowanych i za pośrednictwem materiałów informacyjnych dostępnych w Dziale Obsługi Klienta oraz telefonicznie za pośrednictwem BPK Urzędu Miasta Poznania, gdzie dzwoniącym na infolinię udzielano informacji na temat zasad ustalania uprawnień do tego świadczenia. Informacje o możliwości i zasadach uzyskania świadczenia udostępniono też na stronie internetowej Centrum i w Biuletynie Informacji Publicznej wraz ze wzorami druków wniosku. Ponadto Centrum współpracowało z lokalnymi mediami i korzystało z możliwości zamieszczania postów o świadczeniu na jednym z komunikatorów społecznościowych. Informacje o jednorazowym świadczeniu i warunkach jego uzyskania były udostępniane w językach polskim i ukraińskim.

(dowód: akta kontroli str. 1192, 1195-1211)

Wszystkim uprawnionym wnioskodawcom wypłacono jednorazowe świadczenie, a na 31 grudnia 2022 i 30 kwietnia 2023 r. nie było wniosków pozostawionych bez rozpatrzenia. Do końca 2022 r. Centrum 21 razy odmówiło wypłaty jednorazowego świadczenia, a do końca kwietnia 2023 r. wydano 42 odmowy wypłaty. Główną przyczyną odmów był, stwierdzony podczas weryfikacji w rejestrze PESEL, brak legalnego pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy. Według Dyrektora Centrum, do 30 kwietnia 2023 r., nie wystąpiły przypadki, w których stwierdzono nienależną wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł dla obywateli Ukrainy.

(dowód: akta kontroli str. 1190-1191)

d) *Wg stanu na 31 grudnia 2022 r. pomoc psychologiczna była świadczona przez łącznie 12 organizacji pozarządowych w 10 miejscach na terenie Poznania, na 30 kwietnia 2023 r. było siedem takich miejsc. Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że oprócz punktów stacjonarnych, w okresie od maja do sierpnia 2022 r., realizacja zadania przez jedną z fundacji polegała na pomocy psychologicznej w różnych miejscach tymczasowego pobytu obywateli Ukrainy (w tym w Hali Arena oraz w miejscach zamieszkania w domach prywatnych). Ponadto w miarę możliwości i zapotrzebowania realizatorzy zadań niekiedy świadczyli pomoc psychologiczną także w dodatkowych miejscach na terenie Poznania.*

W ramach zadań zleconych przez WZiSS, które realizowały organizacje pozarządowe 17 obywateli Ukrainy świadczyło na podstawie art. 64 a ustawy o pomocy usługi psychologiczne obywatelom Ukrainy, przebywającym na terytorium RP. Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że w jednostkach nadzorowanych przez Wydział usługi psychologiczne świadczyły cztery osoby¹⁰⁴.

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1749)

Łączna kwota wydatków na pomoc psychologiczną w okresie objętym kontrolą wyniosła 1 206,8 tys. zł. Ze środków przekazanych przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki na pomoc psychologiczną 2 434 osobom w 2022 r. (do 31 grudnia) przekazano 259,4 tys. zł. Do 31 kwietnia 2023 r. na pomoc 352 osobom przeznaczono

¹⁰⁴ obywatele Ukrainy.

75 tys. zł. Ze środków przekazanych przez UNICEF na pomoc psychologiczną 272 osobom w 2022 r. (do 31 grudnia) przekazano 498,2 tys. zł. W 2023 r. (do 31 kwietnia) na pomoc 359 osobom przeznaczono 374,2 tys. zł¹⁰⁵.

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1747)

Informacje o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej były przekazywane na stronie internetowej Miasta Poznania <https://www.poznan.pl/ua/>, jak też na profilu facebook @Czuły Poznań. Udostępniano je również w punktach pomocy (punkcie recepcyjnym na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich¹⁰⁶ i Miejskim Punkcie Pomocy¹⁰⁷) oraz podczas wydarzeń prozdrowotnych organizowanych przez Miasto Poznań, których uczestnikami byli również obywatele Ukrainy. Realizatorzy zaleconych przez Miasto zadań dot. pomocy psychologicznej przekazywały informacje na swoich stronach internetowych i w mediach społecznościowych. Dyrektor WZiSS podała, że informacje te przekazywano też podczas spotkań Zespołu Sieciującego współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi wspierającymi pomoc Ukrainie oraz w grupach roboczych na spotkaniach Zespołu do spraw Zdrowia oraz Zespołu ds. Zdrowia oraz wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Podkreśliła, że członkami tych grup byli przedstawiciele licznych organizacji pozarządowych, które upowszechniały te informacje.

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1749)

5.3. Urząd nie organizował zbiórek na rzecz obywateli Ukrainy przebywających na terenie Polski, ani kierowanych na terytorium Ukrainy w rozumieniu ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych¹⁰⁸. Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że *Urząd realizował działania wspierające mieszkańców Miasta w zakresie pomocy rzeczowej dla obywateli Ukrainy. Informacje dotyczące potrzeb zamieszczano na stronie internetowej Miasta oraz na portalu facebook - @Czuły Poznań.*

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1748)

6. Dyrektor WZKiB wyjaśnił, że *wszystkie obiekty wykorzystywane przez Miasto Poznań do zakwaterowania obywateli Ukrainy spełniały wymogi niezbędne do zbiorowego zakwaterowania ludzi.*

(akta kontroli str. 1409-1414, 1415-1425)

7. W Urzędzie obowiązywało zarządzenie Prezydenta Miasta Poznania z 21 kwietnia 2022 r.¹⁰⁹, w którym określono tryb postępowania o udzielenie, sposób rozliczania oraz kontroli dotacji w celu realizacji zadań z zakresu pomocy świadczonej przez Miasto na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, na podstawie oferty dotyczącej realizacji zadania publicznego, złożonej przez organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z pominięciem otwartego konkursu ofert, o którym mowa w dziale II rozdziale 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹¹⁰. Szczegółowym badaniem objęto dwie umowy, zawarte z dwiema fundacjami na realizację zadań

¹⁰⁵ w podanych danych liczbowych ujęto również osoby, które skorzystały z pomocy psychologicznej więcej niż jeden raz.

¹⁰⁶ Prowadzony przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu.

¹⁰⁷ Przy ul. Bukowskiej 27/29.

¹⁰⁸ Dz. U. z 2020, poz. 1672.

¹⁰⁹ Nr 316/2022/P w sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie, sposobu rozliczania oraz kontroli dotacji dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy świadczonej przez Miasto Poznań na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

¹¹⁰ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz. U. z 2023 r. poz. 571, dalej udpp.

z zakresu: zapewnienia opieki dla dzieci z Ukrainy¹¹¹ (umowa finansowana ze środków własnych Miasta) i organizacji wsparcia psychologicznego dla uchodźczyń z Ukrainy¹¹² (umowa finansowana z Funduszu Pomocy).

Do kontroli nie przedstawiono dokumentu potwierdzającego dokonanie oceny ofert. Przy rozpatrywaniu ofert oraz rozliczaniu zadań określonych w obu umowach przestrzegano regulacji z zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania. Umowę nr ZSS-II.526.36.2022 zawarto po upływie czterech dni od dnia złożenia oferty, umowę nr ZSS-IX.526.20.2022 zawarto po upływie 31 dni od wpływu oferty¹¹³. Zarządzenie Prezydenta Miasta stanowi, że *po przyjęciu do realizacji oferty bez zbędnej zwłoki zawiera się umowę realizacji zadania publicznego (...)*(§ 3 ust. 13).

Obie umowy były zgodnie z art. 16 ust. 1-5 udpp, odpowiadały wzorowi umowy ustalonemu w rozporządzeniu przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego¹¹⁴, zawierały również elementy określone w przepisach art. 221 ust. 3 ustawy o finansach publicznych¹¹⁵.

Urząd terminowo i zgodnie z umową przekazał środki na realizację obu zadań. Realizację zadań rzetelnie rozliczono, weryfikując poniesione koszty i terminowo zatwierdzono rozliczenie. Prawidłowo zweryfikowano określone w umowach osiągnięte cele i efekty. Środki na realizację umowy nr ZSS-II.52636.2022 wykorzystano zgodnie z umową. Urząd dokonał jej rozliczenia w całości.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami przy weryfikacji umowy nr ZSS-IX.526.20.2022 Wydział ZiSS przeprowadził między 18 a 25 kwietnia 2023 r. kontrolę u realizatora zadania, a 23 czerwca 2023 r. wydał zalecenia pokontrolne stwierdzając nieprawidłowe wykorzystanie dotacji w kwotach 1.482 zł i 3.804,52 zł. W dniu 19 lipca 2023 r. realizator zadania zakwestionował uznanie kwoty obu kwot dotacji za wykorzystane niezgodnie z umową. Po ponownej analizie dowodów Urząd podtrzymał swoje stanowisko. Do dnia 25 sierpnia 2023 r. realizator: wpłacił 1.482 zł wraz z należnymi odsetkami; nie zwrócił kwoty 3.804,52 zł; Urząd do 21 września 2023 r. nie wydał decyzji o zwrocie dotacji w celu wyegzekwowania środków określonych w decyzji, mimo stwierdzenia przesłanek do jej wydania od 19 maja 2023 r. – data podpisania sprawozdania z kontroli. W kwestii braku podjęcia działań w celu wyegzekwowania pozostałej kwoty 3.804,52 zł nienależnie pobranej dotacji Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że *w dniu 19 lipca 2023 r. wpłynęła do Urzędu odpowiedź na wydane zalecenia, organizacja złożyła pismo, w którym zakwestionowała kwotę wskazaną przez kontrolę. Kontrolerzy po ponownej analizie podtrzymali stanowisko dot. konieczności zwrotu kwoty dotacji.*

W toku kontroli - 21 września 2023 r. wysłano do realizatora umowy zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie zwrotu części dotacji przekazanych na podstawie umowy ZSS-IX.526.20.2022.

(akta kontroli str. 1839-1848, 1872-1903, 1905-1958, 2025-2027)

8. Urząd w ramach realizacji zadań pomocowych dla obywateli Ukrainy współpracował z różnymi podmiotami. Między innymi BSL zawarło z Zarządem Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o.: dwa porozumienia o współpracy¹¹⁶, które dotyczyły udostępnienia przez spółkę przestrzeni, sprzętu i materiałów biurowych oraz zasobów osobowych do obsługi przyjmowania, sprawdzenia kompletności wypełnienia i ewidencjonowania wniosków na podstawie art. 13 ustawy o pomocy.

¹¹¹ Umowa nr ZSS-IX.526.20.2022 z 1 sierpnia 2022 r.

¹¹² Umowa nr ZSS-II.526.36.2022 z 8 sierpnia 2022 r.

¹¹³ Ostateczną ofertę po uzgodnieniach z Urzędem złożono 31 czerwca 2022 r., umowę zawarto 1 sierpnia 2022 r.

¹¹⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 2057.

¹¹⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.

¹¹⁶ nr SLk-III.032.1.16.2022 z dnia 24 marca 2022 roku obowiązujące od 24 marca do 30 kwietnia 2022 roku; i nr SLk-III.032.1.22.2022 z dnia 22 kwietnia 2022 roku obowiązujące od 1 maja do 30 czerwca 2022 roku, zmienione aneksem z dnia 24 czerwca 2022 roku z mocą obowiązującą od dnia 31 maja 2022 roku.

PCŚ zawarło porozumienie o współpracy w zakresie obsługi klientów ukraińskojęzycznych z jedną z fundacji w zakresie nieodpłatnego wsparcia Działu Obsługi Klienta PCŚ w obsłudze klientów ukraińskojęzycznych. Fundacja skierowała do PCŚ osobę ze znajomością języka ukraińskiego, która w określonych w porozumieniu dniach i godzinach udziela wsparcia obywatelom Ukrainy w wypełnianiu formularzy wniosków i umawianiu wizyt. WDGiR współpracował z podmiotami podczas organizacji z inicjatywy własnej dwóch wydarzeń dedykowanych obywatelom Ukrainy, które miały na celu przedstawienie tematu zakładania, prowadzenia działalności gospodarczej oraz zatrudnienia w Polsce. W ramach współpracy z Ambasadą Ukraińską i Wydziałem Konsularnym Ambasady Ukrainy w Polsce w Poznaniu dyżury konsularne były realizowane w trybie ciągłym w okresie od 5 kwietnia 2022 r. do 27 października 2022 r.

W skład działającego od wybuchu konfliktu Samorządowego Zespołu Koordynującego Pomoc Ukrainie wchodził: Dyrektorka Biura Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego¹¹⁷, Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Poznaniu¹¹⁸ oraz Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania. Celem Zespołu było koordynowanie pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy w Polsce i w Ukrainie¹¹⁹.

Prace Zespołu Sieciującego Prezydent Miasta zainicjował w celu współpracy z organizacjami pozarządowymi wspierającymi pomoc Ukrainie. W skład zespołu wchodził przedstawiciel Urzędu, miejskich jednostek organizacyjnych, spółek miejskich oraz organizacji pozarządowych. W lipcu 2023 r. Zespół składał się z pięciu podzespołów: ds. zdrowia i wsparcia społecznego, ds. edukacji i integracji, ds. wolontariatu, ds. wsparcia prawnego i zawodowego, ds. przeciwdziałania dyskryminacji. Spotkania Zespołu służyły współpracy między Urzędem i organizacjami pozarządowymi. Stanowiły platformę wymiany informacji, rozwiązywania pojawiających się problemów, dyskusji o podejmowanych działaniach i pozwalały na podtrzymywanie relacji z między organizacjami pozarządowymi a samorządem, a także między samymi organizacjami. W trakcie posiedzeń Zespołu dzielono się dobrymi praktykami, co miało wpływać na efektywność udzielanej pomocy i pomóc reagować na pojawiające się zagadnienia. Miasto wspierało działania organizacji pozarządowych np. udostępniając przestrzeń do realizacji zadań lub dofinansowując je.

Na podstawie porozumienia zawartego z Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu¹²⁰ Izba udzieliła Urzędowi wsparcia kadrowego przez skierowanie 31 swoich pracowników do wykonywania czynności w postępowaniach o nadanie numerów PESEL¹²¹.

Ponadto Urząd 11 lipca 2022 r. zawarł porozumienie z UNICEF, a 10 października 2022 r. podpisał Letter of exchange. W oparciu o to porozumienie UNICEF przekazał na wsparcie Miasta Poznania w reagowaniu na potrzeby dzieci-uchodźców i dzieci w obszarach ochrony dziecka, ochrony społecznej, rozwoju aktywności młodzieży, zdrowia i odżywiania, edukacji i zarządzania, kwotę 29 728,6 tys. zł.

Z inicjatywy Wydziału Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej Urzędu podpisany przez Prezydenta Miasta Poznania list z prośbą o wsparcie finansowe lub bezpośrednie rozmowy został przesłany do partnerów zagranicznych. Na ten apel

¹¹⁷ | pracownicy Urzędu Marszałkowskiego.

¹¹⁸ | pracownicy Starostwa Powiatowego w Poznaniu.

¹¹⁹ Zespół ma charakter roboczy, nie został powołany oficjalnymi dokumentami.

¹²⁰ Porozumienie z 28 marca 2022 r.

¹²¹ zgodnie z porozumieniem z tytułu jego realizacji Urząd nie poniósł kosztów.

odpowiedziały władze miasta Hanover, darując w marcu 2022 r. 600 łóżek, wyposażenie do spania oraz pakiety higieniczno-kosmetyczne¹²².

Pomoc finansową przekazały Miastu władze miasta Assen (Holandia), Takasaki (Japonia) oraz Tajpei (Tajwan).

Decyzją Rady Miasta Poznania z dnia 12 stycznia 2023 r. Miasto przekazało dla partnerskiego Miasta Charków materiały służące naprawie sieci energetycznej o wartości 300 tys. zł, ich dostarczenie do magazynu we Lwowie nastąpiło na początku kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 251-286, 1628-1641, 1683- 1723)

Urząd Miasta korzystał ze wsparcia wolontariuszy. Zakres zadań jakie im powierzono to: przyjmowanie, segregowanie, kompletowanie oraz wydawanie darów obywatelom Ukrainy; odświeżanie przestrzeni pod działalność punktu prowadzonego przez organizację pozarządową; tłumaczenie rozmów między obywatelami Ukrainy a urzędnikami; informowanie obywateli Ukrainy o przysługujących im świadczeniach; pomoc w wypełnianiu wniosków; wsparcie przy obsłudze wydarzeń skierowanych do obywateli Ukrainy; zapewnienie opieki dla dzieci obywateli Ukrainy.

Działania wolontariackie, na podstawie zawartych na okres dłuższy niż dwa miesiące porozumień, w BPK realizowało 51 wolontariuszy, a w PCS siedmiu wolontariuszy. Dyrektor WZiSS podała, że liczba wolontariuszy *nie jest możliwa do dokładnego określenia. Na początku były to spontaniczne akcje.*

Dyrektor Wydziału podała w kwestii wolontariuszy świadczących pracę powyżej 30 dni, że *zostały sporządzone przez BPK i PCS porozumienia o wolontariacie, zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.* W kwestii zakresu wsparcia wolontariuszy Dyrektor Wydziału podała, że *w Miejskim Punkcie Pomocy wolontariuszom zabezpieczono środki ochrony indywidualnej (maseczki ochronne, rękawiczki jednorazowe oraz płyny do dezynfekcji rąk i przestrzeni), została także wydzielona przestrzeń do odpoczynku oraz zapewniono wodę do picia. Wolontariusze zostali poinformowani o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami; zostali objęci grupowym ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków.*

(akta kontroli str. 1724- 1749)

9. Ministerstwo Cyfryzacji 19 marca 2022 r. przekazało Miastu nieodpłatnie na czas nieoznaczony sprzęt¹²³ do realizacji zadań związanych z art. 4 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy. Było to po 15 sztuk: stacji mobilnych, drukarek, czytników linii papilarnych, modemów, kart SIM, czytników kart i hub USB. Wszystkie użyte urządzenia były wykorzystywane w SOUK na 15 stanowiskach specjalnie utworzonych do realizacji nadawania numerów PESEL dla obywateli Ukrainy¹²⁴. Po zakończeniu funkcjonowania punktu obsługi obywateli w zakresie nadawania numerów PESEL przekazany sprzęt był wykorzystywany w BSL, a następnie w PCS do rozpatrywania wniosków o świadczenia pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Zgodnie z zapisem pkt 2 zdanie 2 protokołu przekazania sprzęt był wykorzystywany w SOUK do innych zadań z zakresu spraw obywatelskich. Dyrektor WOrg wyjaśnił, że *sprzęt przekazany przez ministerstwo był sprawny i wykorzystywany przy obsłudze zadań w związku ze świadczeniem pomocy na rzecz obywateli Ukrainy.*

¹²² Przywiezione łóżka zostały wykorzystane w punktach noclegowych dla uchodźców z Ukrainy, w tym w dwóch salach POSiR. Autobusami do Hanoveru odjechało ok. 70 ukraińskich uchodźców, którym hanowerskie władze zapewniły schronienie.

¹²³ W tym po 15 szt: stacji mobilnych notebook HP Probook, drukarek EcoTank, czytników linii papilarnych UareU Hid Digital Persona, modemów Alcatel, kart SIM T-Mobile, czytników kart BIT 4ID, hub USB 3.0.

¹²⁴ M.in. do wprowadzania danych do Systemu Rejestrów Państwowych, pobrania odcisków palców, wydruku potwierdzenia nadania nr PESEL.

Minister ds. informatyzacji przygotował w rejestrze PESEL (którego jest administratorem) moduł umożliwiający nadawanie numerów PESEL UKR. Zastępczyni Dyrektora WOr wyjaśniła, że *ta funkcjonalność jest wystarczająca do realizacji zadania. Minister nie przekazał innego niż wspomniane oprogramowania służącego do nadawania numerów PESEL UKR.*

Przekazany sprzęt nie został ujęty w ewidencji księgowej, mimo że Wojewoda Wielkopolski w piśmie z 13 kwietnia 2022 r.¹²⁵ przekazał zestawienie urządzeń, jakie zostały dostarczone do urzędów, zawierające ceny jednostkowe brutto w celu ujęcia nieodpłatnie przekazanych składników majątku w ewidencji bilansowej. Po przyjęciu sprzętu księgi Urzędu były prowadzone w sposób nierzetelny, ponieważ nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu składników majątku, co opisano w części stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1382-1383, 1384-1385, 1391-1393, 1824-1825, 1849-1850, 2063-2064)

10. Miasto zapewniło dostęp do informacji zarówno obywatelom Ukrainy, jak i obywatelom Polski. Informacje rozpowszechniano z wykorzystaniem miejskich stron internetowych, mediów lokalnych (radio, telewizja, prasa) i społecznościowych, w tym prowadzonych przez miejskie jednostki organizacyjne oraz realizatorów zadań zleconych przez Miasto. Dostęp do informacji zapewniono też w siedzibie urzędu i jednostek realizujących poszczególne zadania pomocowe. Informacje były dostępne w językach polskim i ukraińskim. W okresie od lutego 2022 r. Miasto m.in. poszerzyło zakres informacji udzielanej za pośrednictwem ukraińskojęzycznej infolinii miejskiej (uruchomionej w marcu 2020 r. w ramach BPK), skierowanej bezpośrednio do uchodźców z Ukrainy, co wymagało m.in. zwiększenia liczby stanowisk obsługujących infolinię. Za pomocą infolinii rozpowszechniano m.in. informacje na temat punktów zbiorowego zakwaterowania). W marcu 2022 r. wydano informator z najważniejszymi numerami telefonów i adresami instytucji oraz mapą centrum Poznania. Informator był dostępny bezpłatnie w miejscach udzielania pomocy oraz na dworcu PKP i w punkcie recepcyjnym na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Działania informacyjne podejmowały poszczególne wydziały Urzędu i jednostki organizacyjne Miasta zaangażowane w działania pomocowe. Dla przykładu:

- WO, na stronie internetowej Poznańskiego Serwisu Oświatowego, publikował – w językach polskim i ukraińskim - materiały informacyjno-edukacyjne mające na celu wsparcie dzieci i młodzieży z Ukrainy przebywających w Poznaniu, w tym dotyczące zasady przyjmowania cudzoziemców do polskich szkół, wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, rekomendacji dla nauczycieli i pedagogów szkolnych („Jak rozmawiać z dziećmi i uczniami na temat sytuacji w Ukrainie”), informacji na temat instytucji, organizacji i podmiotów prywatnych gotowych bezpłatnie udzielić wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego osobom przybywającym z Ukrainy,
- BSL, Pełnomocniczka Prezydenta Miasta Poznania ds. Ochrony Praw Lokatorów i Projektów Mieszkaniowych zamieściła na stronie miejskiego portalu informację w języku ukraińskim dotyczącą możliwości udzielenia pomocy osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji mieszkaniowej, w szczególności związanej z wynajmem lokali, które pochodzą z niepublicznego zasobu mieszkaniowego (w ramach działania Pełnomocniczka przyjęła, do 17 sierpnia 2023 r., jedną obywatelkę Ukrainy),
- WDGiR prowadził działania informacyjne w języku polskim i ukraińskim korzystając ze strony internetowej Miasta Poznania skierowanej do obywateli Ukrainy, strony Wydziału oraz mediów społecznościowych; akcje informacyjne były również prowadzone przed konferencjami pt. „Moja firma i praca w Poznaniu”

¹²⁵ Znak pisma: SO-VII.621.34.2022.2

(23 maja 2022 r.) i „Przejdź z poznańskim biznesem na Ty” (8 listopada 2022 r.), gdzie rozdyskrebowano ulotki i plakaty w promujące te konferencje przygotowane w językach polskim i ukraińskim; ulotki i plakaty promujące te wydarzenia przekazano do PCŚ, Międzynarodowych Targów Poznańskich (gdzie funkcjonował punkt recepcyjny), Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, BPK, Stowarzyszenia Ukraińska Wiosna, Miejskiego Centrum Pomocy i strefy coworkingowej Plus Jeden Poznań; na swojej stronie internetowej i w mediach społecznościowych Wydział informował też o działaniach innych podmiotów na rzecz obywateli Ukrainy;

- PCŚ informowało obywateli Ukrainy i obywateli Polski, w językach ukraińskim i polskim, o zakresie i warunkach uzyskania świadczeń wypłacanych przez Centrum, w tym jednorazowego świadczenia na utrzymanie i świadczenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy; informacje o świadczeniach przekazywano zainteresowanym w siedzibie Centrum oraz publikowano na stronie internetowej Centrum, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz za pośrednictwem innych kanałów informacyjnych (Newsletter, portal społecznościowy, lokalne media) lub telefonicznie przez pracowników BPK; informacje o świadczeniach aktualizowano w przypadku zmiany zasad lub warunków ich wypłaty,
- WZISS za pośrednictwem profilu internetowego publikował m.in. bieżące informacje, również w postaci zdjęć, o rodzajach pomocy oferowanej przez Miasto Poznań obywatelom Ukrainy; informacje były zamieszczane w języku ukraińskim i polskim oraz w postaci zdjęć; dodatkowo informacji udzielał działający w Poznaniu punkt wsparcia obywaterek i obywateli Ukrainy, wcześniej Miejski Punkt Pomocy, prowadzony na zlecenie Miasta przez jedną z międzynarodowych fundacji. Punkt udzielał informacji o pomocy oferowanej przez Miasto, sposobie jej funkcjonowania, polityce zdrowotnej, oświacie i możliwościach przemieszczania się. Informacje były przekazywane również w ramach Zespołu Sieciującego współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi wspierającymi pomoc Ukrainie oraz w ramach poszczególnych grup roboczych.

W większości działalność informacyjna była prowadzona w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych, w związku z czym wyodrębnienie kosztów tej działalności było znacząco utrudnione lub niemożliwe. Jak wskazało PCŚ, koszt przygotowania w 2022 r. 2 tys. broszur informacyjnych wyniósł 2 792,10 zł. WZISS wskazał, że możliwe do wyodrębnienia koszty prowadzenia Miejskiego Punktu Pomocy i punktu wsparcia obywaterek i obywateli Ukrainy, obejmujące m.in. prowadzenie punktu informacyjnego do 30 czerwca 2023 r. wyniosły 500,2 tys. zł.

Dyrektor WBiK w kwestii wielkości wydatków poniesionych przez Miasto na działalność informacyjną wyjaśniła, że *w budżecie Miasta nie ujęto takiej szczegółowości wydatków, aby móc udzielić odpowiedzi na to pytanie.*

Od marca 2020 r. BPK utworzyło ukraińskojęzyczną usługę infolinii miejskiej, a następnie uruchomiono wersję ukraińskojęzycznej strony Urzędu Miasta (<https://www.poznan.pl/ua/>), która zawierała aktualne informacje nie tylko o wydarzeniach w życia Miasta, ale również przydatne linki i kontakty dla obywateli Ukrainy. Po wybuchu konfliktu w Ukrainie prezentowane na stronie internetowej informacje rozszerzono o te przydatne dla uchodźców, zwiększono również liczbę stanowisk obsługujących infolinię miejską. Miasto prowadziło działania informacyjne skierowane do mieszkających w Poznaniu obywateli Ukrainy również na portalu Facebook Miasta i miejskich jednostek organizacyjnych oraz na stronach realizatorów zadań zleconych przez Miasto. Informacje były przekazywane również w lokalnych mediach (telewizji TV Poznań i Radiu Poznań) oraz podczas organizowanych przez Miasto wydarzeń (np. prozdrowotnych i kulturalnych). W marcu 2022 r. opracowano

i rozpowszechniano szesnastostronicowy informator w języku ukraińskim, zawierający m.in. mapę miasta, przydatne zwroty w języku polskim, informacje o danych urzędów poznańskich (w tym o Powiatowym Urzędzie Pracy) i instytucjach kultury, o sposobie postępowania przy ubieganiu się o nadanie numeru PESEL. Informator rozpowszechniano bezpłatnie w miejscach przebywania obywateli Ukrainy, m.in. na dworcu głównym PKP, w punkcie recepcyjnym na Międzynarodowych Targach Poznańskich. Działania informacyjne kierowano również do Polski, do osób i podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy lub świadczeń, jak też do osób i podmiotów mogących oferować pomoc obywatelom Ukrainy. Informacje o możliwości i miejscach otrzymania pomocy były rozpowszechniane również w punktach zakwaterowania zbiorowego. W siedzibie wydziałów Urzędu, zajmujących się udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy przygotowano w językach polskim i ukraińskim informacje, które udostępniano na tablicach ogłoszeniowych.

(akta kontroli str. 971, 1057-1161, 1162-1163, 1194-1243, 1270-1271, 1299-1324, 1325, 1327-1331, 1382-1383, 1384-1387, 1645-1646, 1647-1648)

W Poznaniu 23 maja 2022 r. zorganizowano konferencję „Moja firma i praca w Poznaniu”, a 8 listopada 2022 r. – konferencję „Przejdź z poznańskim biznesem na Ty”. Oba wydarzenia Urząd zaplanował w celu pomocy uczestnikom – zainteresowanym obywatelom Ukrainy – w uzyskaniu praktycznych informacji oraz porad dotyczących założenia działalności gospodarczej i podejmowania pracy na podstawie prawa polskiego¹²⁶. Prelekcje oraz usługi w strefie doradczej były na bieżąco tłumaczone na język ukraiński. W trakcie wydarzenia oprócz udziału w wybranych prelekcjach uczestnicy mieli możliwość skorzystania ze strefy doradczej, w której mogli skonsultować indywidualne sprawy z ekspertami oraz odbyć rozmowy z potencjalnymi pracodawcami. Urząd zapewnił opiekę animatorów dla dzieci osób biorących udział w wydarzeniu. Wydarzenie było transmitowane w serwisie YouTube.

(akta kontroli str. 287-357, 359-373, 374-378)

11. Wywiązywanie się przez Miasto z obowiązków sprawozdawczych odnoszących się do realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie sprawdzono na przykładzie wybranych sprawozdań¹²⁷ składanych Wojewodzie Wielkopolskiemu, a dotyczących zadań sfinansowanych z Funduszu Pomocy oraz sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Poznania.

Informacje o realizacji zadania, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy, sporządziło PCS. Centrum do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, w wymaganych przez ten Urząd terminach, przekazało informacje o:

- liczbie złożonych wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, liczbie obywateli Ukrainy objętych tymi wnioskami, liczbie wniosków pozytywnie rozpatrzonych i liczbie objętych nimi obywateli Ukrainy oraz łącznej kwocie świadczeń wypłaconych wnioskodawcą¹²⁸,

¹²⁶ W trakcie bloku dotyczącego zakładania działalności gospodarczej omówiono procedurę i warunki założenia i planowania biznesu, płacenia należności podatkowych i składek ubezpieczeniowych oraz sposób promocji firmy. W bloku szkoleniowym dotyczącym zatrudnienia przedstawione zostały m.in. zasady pisania CV, przygotowania do rozmowy z pracodawcą, sposób szukania ofert pracy, postanowienia umów o pracę oraz prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy w Polsce.

¹²⁷ Dobór losowy.

¹²⁸ Informacje były składane według stanu na: 30.06.2022 r., 15.07.2022 r., 31.07.2022 r., 15.08.2022 r., 31.08.2022 r., 15.09.2022 r., 30.09.2022 r., 15.10.2022 r., 31.10.2022 r., 15.11.2022 r., 30.11.2022 r., 18.12.2022 r., 23.12.2022 r., 31.12.2022 r., 15.01.2023 r., 31.01.2023 r., 15.02.2023 r., 28.02.2023 r., 15.03.2023 r., 31.03.2023 r., 15.04.2023 r., 30.04.2023 r. (skorygowana), 15.05.2023 r., 31.05.2023 r., 15.06.2023 r., 30.06.2023 r., 14.07.2023 r.; dane w ww. informacjach były wykazywane narastająco.

- liczbie wniosków i osób objętych przedłużoną, powyżej 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wypłatą świadczenia za zapewnienie wyżywienia i zakwaterowania¹²⁹.

Dane wykazane w informacjach sporządzonych według stanu na 31 grudnia 2022 r. i 31 marca 2023 r. były zgodne z danymi w ewidencji księgowej.

(dowód: akta kontroli str. 1177-1182, 1183-1184, 1347-1348)

WZISS, w wymaganych terminach i za wymagany okres, otrzymywał od PCS realizującego zadania finansowane ze środków Funduszu Pomocy, sprawozdania i informacje:

- WUW-PS-I-AM-POMOC UKRAINIE – środki wykorzystane z Funduszu Pomocy na realizację zadań na rzecz pomocy Ukrainie¹³⁰,
- WUW-PS-I-AM – niewykorzystane środki z Funduszu Pomocy na realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy¹³¹,
- WUW-PS-I-KK – niewykorzystane środki z Funduszu Pomocy oraz niewykorzystane odsetki (...) ¹³²,
- informacja o wysokości niewykorzystanych środków z Funduszu Pomocy¹³³.

Dane w ww. sprawozdaniach były wykazywane narastająco. Formularze z danymi otrzymane z PCS oraz z MOPR, były wykorzystane do sporządzenia sprawozdań przekazanych Wojewodzie Wielkopolskiemu.

WZISS przekazał Wojewodzie Wielkopolskiemu, m.in., sprawozdania o realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy finansowanych z Funduszu Pomocy, a dotyczących zapewnienia posiłku dla dzieci i młodzieży, jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł, wyżywienia dzieci w przedszkolach, zapewnienia jednorazowego gorącego posiłku dla dzieci w przedszkolu, bezpłatnej pomocy psychologicznej i wykorzystaniu lub wysokości niewykorzystanych środków Funduszu Pomocy na realizację tych zadań i opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne za pobierających świadczenia. Analiza 52 sprawozdań wykazała, że 48 z nich przekazano Wojewodzie Wielkopolskiemu w wymaganym terminie, a cztery przekazano z opóźnieniem wynoszącym od jednego (WUW-PS-II – Fundusz Pomocy Obywatelom Ukrainy/2022, stan na: 04.07.2022 r., 05.09.2022 r., 31.01.2023 r.) do dwóch dni (WUW-PS-II – Fundusz Pomocy Obywatelom Ukrainy, stan na 31.10.2022 r.).

(dowód: akta kontroli str. 834-906, 907-967, 1164-1176, 1347-1348)

Stosownie do wytycznych Wojewody Wielkopolskiego¹³⁴, informacje o: liczbie nadanych numerów PESEL-UKR obywatelom Ukrainy oraz liczbie osób ubiegających się o nadanie numeru PESEL-UKR, którym gmina zapewniła wykonanie zdjęcia, stanowiących podstawę do wyliczenia kosztów realizacji zadań wynikających z art. 4 i 5 ustawy o pomocy oraz przekazania przez Wojewodę Wielkopolskiego z Funduszu Pomocy należnych środków finansowych na realizację tych zadań, były

¹²⁹ Informacje były składane według stanu na: 09.12.2022 r., 18.12.2022 r., 23.12.2022 r., 31.12.2022 r., 15.01.2023 r., 20.01.2023 r., 27.01.2023 r., 03.02.2023 r. (skorygowana), 10.02.2023 r., 17.02.2023 r., 24.02.2023 r., 03.03.2023 r., 10.03.2023 r., 17.03.2023 r., 24.03.2023 r., 31.03.2023 r., 07.04.2023 r., 14.07.2023 r., 21.04.2023 r., 05.05.2023 r., 12.05.2023 r., 19.05.2023 r., 26.05.2023 r., 02.06.2023 r., 09.06.2023 r., 16.06.2023 r., 23.06.2023 r., 30.06.2023 r., 07.07.2023 r., 14.07.2023 r.; dane w ww. informacjach były wykazywane narastająco.

¹³⁰ Według stanu na: 22 kwietnia 2022 r., 29 kwietnia 2022 r., 10 maja 2022 r., 17 maja 2022 r., 24 maja 2022 r., 31 maja 2022 r., 7 czerwca 2022 r., 21 czerwca 2022 r., 28 czerwca 2022 r.

¹³¹ Według stanu na: 30 czerwca 2022 r., 30 września 2022 r., 31 grudnia 2022 r.

¹³² O których mowa w art. 14 ust. 4c ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, według stanu na: 31 marca 2023 r., 30 czerwca 2023 r.

¹³³ Dot. środków przekazanych na realizację zadań, o których mowa w art. 4, 5, 12 i 13 ustawy o pomocy, według stanu na: 31 lipca 2022 r., 31 sierpnia 2022 r., 30 września 2022 r., 31.10.2022 r., 30.11.2022 r., 31.12.2022 r., 31.01.2023 r., 28.02.2023 r., 31.03.2023 r., 30.04.2023 r., 31.05.2023 r., 30.06.2023 r.

¹³⁴ Pisma Wojewody Wielkopolskiego z 1 kwietnia 2022 r. (sygn. SO-V.3146.15.2021), 12 lutego 2022 r. (sygn. SO-V.3146.15.2022.1) i 20 lutego 2023 r. (sygn. SO-V.3146.5.2023.1).

przekazywane Wojewodzie przy wykorzystaniu elektronicznego formularza. Zakres przekazywanych danych obejmował:

- liczbę nadanych numerów PESEL-UKR obywatelom Ukrainy łącznie z wprowadzeniem danych do RDK¹³⁵ i potwierdzeniem Profilu Zaufanego,
- liczbę nadanych numerów PESEL-UKR obywatelom Ukrainy bez wprowadzenia danych do RDK i potwierdzenia Profilu Zaufanego,
- liczbie osób ubiegających się o nadanie numeru PESEL-UKR, którym Miasto zapewniło wykonanie zdjęcia.

Formularz został stosownie skorygowany po nowelizacji ustawy o pomocy wprowadzającej możliwość nadawania numeru PESEL poza urzędem oraz nadawania numeru PESEL z urzędu.

Formularze miały być wypełniane za określony miesiąc (nie narastająco) w terminie do 5 dni roboczych od otrzymania od Wojewody Wielkopolskiego raportu dotyczącego osób zarejestrowanych w rejestrze obywateli Ukrainy i członków ich rodzin (generowanego z SRP¹³⁶ przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i dystrybuowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji). Wraz z wytycznymi odnośnie do przekazywania danych o realizowanym zadaniu, Wojewoda Wielkopolski przekazywał raport dotyczący osób zarejestrowanych w rejestrze obywateli Ukrainy i ich rodzin za poprzedni miesiąc¹³⁷, ze wskazaniem terminu na przekazanie formularza agregującego. Według wyjaśnień Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Uprawnień Komunikacyjnych, zgodnie z wytycznymi Wojewody Wielkopolskiego, sprawozdania były przekazywane jedynie za pomocą formularza elektronicznego, który po uzupełnieniu danych był wysyłany tylko poprzez funkcję „wyslij” i nie był wysyłany w innej trwałej postaci, np. pocztą elektroniczną lub w wersji papierowej.

13 stycznia 2023 r. Wojewodzie Wielkopolskiemu przekazano sprawozdanie roczne z wykonania wystandaryzowanych zadań zleconych¹³⁸, w którym wykazano poszczególne zadania, ich liczbę, wysokość przypisanych im stawek za roboczogodzinę w 2022 r., czasochłonność oraz wysokość dotacji skalkulowaną na podstawie liczby zrealizowanych zadań w miesiącach od stycznia do grudnia 2022 r.

(dowód: akta kontroli str. 475-520)

Według przedłożonego do kontroli „wewnętrznego zestawienia wykonanych czynności”, Wojewodzie Wielkopolskiemu przekazano, za miesiące od marca do grudnia 2022 r. oraz od stycznia do czerwca 2023 r., dane o liczbie: nadanych w Urzędzie nr PESEL; nadanych nr PESEL poza urzędem¹³⁹; operacji w statusie UKR; wykonanych zdjęć. Dla każdej z tych wielkości obliczono wysokość dotacji (iloczyn liczby poszczególnych czynności i pracochłonności w godzinach), zgodnie ze wskazaniami Wojewody Wielkopolskiego¹⁴⁰. Czasochłonność nadania numeru PESEL na wniosek, według kalkulacji przekazanej przez Wojewodę, do czerwca 2022 r. ustalono na poziomie 30 minut gdy nadanie nr PESEL odbywało się łącznie z wprowadzeniem danych do RDK i potwierdzeniem Profilu Zaufanego¹⁴¹. Koszt realizacji zadania ustalono jako iloczyn liczby wykonanych zdjęć w danym okresie

¹³⁵ Rejestr Danych Kontaktowych.

¹³⁶ System Rejestrów Państwowych.

¹³⁷ Np.: w kwietniu 2022 r. za marzec 2022 r., w maju 2022 r. za kwiecień 2022 r. itd.

¹³⁸ O którym mowa w piśmie Wojewody Wielkopolskiego z 19 grudnia 2022 r. (sygn. SO-V.3146.26.2022.1).

¹³⁹ z wprowadzeniem danych do RDK i potwierdzeniem Profilu Zaufanego oraz bez wprowadzenia danych do RDK i Profilu Zaufanego.

¹⁴⁰ Pisma Wojewody Wielkopolskiego z: 23 czerwca 2022 r. (sygn. SO-V.3146.15.2022.1), 13 października 2022 r. (sygn. SO-V.3146.15.2022.1), 19 grudnia 2022 r. (sygn. SO-V.3146.26.2022.1).

¹⁴¹ Oraz 25 minut, gdy nadanie nr PESEL odbywało się bez wprowadzenia danych do RDK i potwierdzenia Profilu Zaufanego. Czasochłonność nadania numeru PESEL poza urzędem ustalono na 70 minut, a koszt tej części zadania był liczony, jako iloczyn liczby wykonanych zadań, 1,2 godziny i obowiązującej (jw.) stawki roboczogodziny ustalonej przez Ministerstwo Finansów na potrzeby zadań zleconych z zakresu spraw obywatelskich.

sprawozdawczym i 32,25 zł¹⁴². Czasochłonność wykonania zdjęcia osobie ubiegającej się o nadanie numeru PESEL ustalono na poziomie jednej godziny, a koszt realizacji zadania w danym okresie sprawozdawczym, jako iloczyn wykonanych zdjęć, jednej godziny i 32,25 zł¹⁴³. Od lipca 2022 r., przy niezmienionej metodyce wyliczeń, wysokość stawki roboczogodziny wynosił 34,80 zł, a od stycznia 2023 r. – 37,35 zł.

(dowód: akta kontroli str. 512)

W informacji o przebiegu wykonania budżetu¹⁴⁴ Miasta Poznania za pierwsze półrocze 2022 r. przygotowanej dla Rady Miasta Poznania ujęto informacje o planie wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy. Dane w tym zakresie były zgodne z ewidencją księgową. W informacji przedstawiono też podjęte działania pomocowe na rzecz Ukrainy, z podziałem na źródła ich finansowania, tj. Fundusz Pomocy, budżet państwa, darowizny i środki własne miasta. Informację sporządzono z uwzględnieniem zakresu zadań wykonywanych w poszczególnych komórkach organizacyjnych Urzędu oraz jednostkach, dla których organem założycielskim jest Miasto Poznań.

(dowód: akta kontroli str. 521-689, 690, 719)

Miasto Poznań, zgodnie z dyspozycją art. 14 ust. 16a ustawy o pomocy, przekazało Wojewodzie Wielkopolskiemu informacje o wysokości niewykorzystanych środków pochodzących z Funduszu Pomocy. Informację według stanu na koniec I kwartału 2023 r. (31 marca) przesłano na wskazany adres poczty elektronicznej 4 kwietnia 2023 r. (korektę informacji przesłano 20 kwietnia 2023 r.), a według stanu na koniec II kwartału 2023 r. (30 czerwca 2023 r.) – 7 lipca 2023 r. Informacje nie obejmowały danych o odsetkach, ponieważ środki z Funduszu Pomocy były gromadzone na nieoprocentowanym rachunku bankowym. Dane w informacjach były zgodne z saldem rachunku bankowego, na którym gromadzono środki z Funduszu Pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 691-718)

W sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Poznania za 2022 r. ujęto dochody i wydatki dotyczące realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Integralną częścią sprawozdania był plan wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków Funduszu Pomocy. W sprawozdaniu ujęto syntetyczny opis zakresu udzielonej pomocy ze wskazaniem wysokości poniesionych wydatków i źródeł ich finansowania. Dane o wysokości wydatków w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy wykazane dla wybranych zadań ujętych w sprawozdaniu w układzie zadań budżetowych¹⁴⁵ były zgodne z ewidencją księgową w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 720-831, 822-830, 831)

12. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie miały miejsca kontrole Wojewody Wielkopolskiego, Regionalnej Izby Obrachunkowej ani innych podmiotów w zakresie zadań przekazanych Miastu do realizacji w związku z pomocą obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 1402-1404)

¹⁴² Według informacji przekazanej przez Wojewodę Wielkopolskiego była to stawka roboczogodziny ustalona przez Ministerstwo Finansów na potrzeby zadań zleconych z zakresu spraw obywatelskich.

¹⁴³ Ibidem.

¹⁴⁴ O której mowa w art. 266 ustawy o finansach publicznych, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie art. 12 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 803).

¹⁴⁵ Analizą objęto dane o zadaniu „Pomoc dla obywateli Ukrainy” zrealizowane przez: BSL (zadanie nr SLK/B/002 finansowane ze środków Funduszu Pomocy), WDGiR (zadanie nr DGR/B/008 finansowane ze środków własnych), Wydział Informatyki (zadanie nr IN/B/004 finansowane ze środków własnych), WO (zadanie nr OW/B/004 finansowane ze środków Funduszu Pomocy), WZKiB (zadanie nr ZKB/B/008 finansowane ze środków Funduszu Pomocy).

13. Jednym z problemów w realizacji działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy wskazanym przez Dyrektor WZiSS i Dyrektor WBiK, były opóźnienia w otrzymywaniu transz środków z Funduszu Pomocy, choć w większości przypadków Wojewoda Wielkopolski przekazywał je zgodnie ze złożonym zapotrzebowaniem.

Z opóźnieniem w stosunku do potrzeb wpływały również środki z Funduszu Pomocy na sfinansowanie wypłaty świadczeń z obszaru pomocy społecznej - zasiłki stałe i okresowe, sprawienie pogrzebu. Problemy pojawiły się także przy finansowaniu zadania z zakresu nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy, którego koszty sfinansowane przez Miasto Poznań w 2022 r. przewyższyły o 1,1 mln zł ryczałtowo naliczane i przekazane środki z Funduszu Pomocy.

Konieczne było też dofinansowanie przez Miasto zadania zleconego polegającego na udzielaniu wsparcia organizacyjnego w dostępie do pomocy świadczonej przez administrację rządową na rzecz obywateli Ukrainy, w zakresie w jakim działania te nie były objęte finansowaniem ze środków budżetu państwa, o czym mowa w pkt 6 (obszar I) niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Dyrektor WZiSS wskazała na problemy w realizacji części zadań przez zleceniobiorców. Polegały one przede wszystkim na niepełnej realizacji zadania (np. przeprowadzenie mniejszej liczby zajęć z języka polskiego od ustalonej w umowie, objęcie nauczaniem mniejszej liczby osób od przyjętej w umowie, nieosiągnięcie założonych rezultatów), wydatkowaniu dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, nierzetelnym dokumentowaniu realizacji zadania (np. brak potwierdzenia przeprowadzenia części zajęć), niestarannym wywiązaniu się z obowiązków informacyjnych (np. brak informacji o sfinansowaniu zadania przez Miasto Poznań), nierzetelnym wywiązaniu się z obowiązków sprawozdawczych (np. wykazanie wydatków niezgodnych z dokumentami źródłowymi).

O stwierdzonych problemach i trudnościach we współpracy przy udzielaniu pomocy obywatelom Ukrainy, jak wskazała Dyrektor WZiSS na bieżąco informowano odpowiednich decydentów, np. występowano do Wojewody Wielkopolskiego lub właściwych ministrów z prośbą wytyczne i wyjaśnienia podstaw prawnych lub zasad udzielania pomocy, źródeł finansowania, zasad składania zapotrzebowania oraz przekazywania transz środków z Funduszu Pomocy. Pytania, jak wskazała Dyrektor, najczęściej kierowano bezpośrednio w trakcie spotkań, które odbywały się w trybie „on-line” lub za pośrednictwem korespondencji z osobami wskazanymi w wytycznych.

(akta kontroli str. 1730-1731, 1732-1747, 1750-1753)

14. W Poznaniu 31 marca 2022 r., przyjęto program „Wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej”, którego głównym celem było stworzenie warunków do adaptacji i integracji obywateli i obywaterek Ukrainy. Program miał też na celu m.in. umożliwienie aktywizacji zawodowej rodziców, opiekunów prawnych i opiekunów tymczasowych, ich adaptację, integrację i aktywizację. Obywatele Ukrainy zamieszkujący w Poznaniu mogli m.in. bezpłatnie korzystać z utworzonych przez Miasto Poznań centrów i miejsc integracji międzypokoleniowej i międzykulturowej, których głównym celem było zapewnienie osobom w różnym wieku możliwości udziału w wielu, różnorodnych formach adaptacji, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie izolacji społecznej¹⁴⁶.

Działania na rzecz integracji, w szczególności związane z zapewnieniem opieki zdrowotnej, prowadził WZiSS, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Możliwe do ustalenia wydatki na ten cel, według Wydziału, wyniosły 8 522,9 tys. zł¹⁴⁷, i obejmowały realizację takich działań, jak m.in.: prowadzenie

¹⁴⁶ § 5 Programu „Wspieranie procesu adaptacji, integracji oraz aktywizacji zawodowej” przyjętego zarządzeniem nr 254/2022/P Prezydenta Miasta Poznania z 31 marca 2022 r., zmienionego zarządzeniami Prezydenta Miast: NR 273/2022/P z 7 kwietnia 2022 r., nr 305/2022/P z 14 kwietnia 2022 r.

¹⁴⁷ Środki pochodzące m.in. z: Funduszu Pomocy, budżetu Miasta (w tym środki własne, darowizny i środki UNICEF), Państwowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Miejskiego Punktu Informacyjnego; prowadzenie kursów języka polskiego dla obywateli i obywaterek Ukrainy; wsparcie i aktywizacja obywateli Ukrainy; prowadzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży z warsztatami; prowadzenie zajęć dla młodzieży; aktywizacja zawodowa kobiet; korepetycje i zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży; organizacja wydarzeń integracyjnych dla uchodźców i społeczeństwa przyjmującego; zapewnienie dzieciom i młodzieży z Ukrainy animacji czasu wolnego; opieka, w tym zajęcia świetlicowe, nad dziećmi z Ukrainy; stworzenie warunków sprzyjających integracji i przyjaznych relacji między dziećmi; organizacja letnich warsztatów sportowych i językowych dla młodzieży z Ukrainy; przygotowanie do polskiej szkoły i do polskich placówek oświatowych – nauka języka polskiego; zajęcia z psychologiem i udzielanie bezpłatnej pomocy psychologicznej w języku ukraińskim lub rosyjskim; warsztaty i odrabianie lekcji; tworzenie stref integracyjnych; organizacja ferii zimowych i letnich dla dzieci i młodzieży z Ukrainy i Polski; przyjmowanie dzieci z Ukrainy do żłobków publicznych; indywidualna specjalistyczna opieka dzienna i wsparcie dla rodziców; wsparcie kobiet z Ukrainy poprzez zapoznanie z polskim rynkiem pracy oraz aktywizacja zawodowa; dyżury mobilnego ambulansu z personelem posługującym się językiem ukraińskim w miejscach pobytu uchodźców (dzieci, młodzieży i ich opiekunów) z Ukrainy wymagających pilnych interwencji medycznych; zapewnienie dostępu do suplementów, środków medycznych i rehabilitacyjnych oraz materiałów higienicznych przewlekle i nieuleczalnie chorym dzieciom i młodzieży (na podstawie przeprowadzonych wywiadów i diagnoz); dystrybucja przekazanych przez UNICEF apteczek do placówek pobytu dzieci oraz zestawów podstawowych artykułów higienicznych.

WDGiR, wspólnie z innymi jednostkami, zorganizował dwa wydarzenia mające na celu przedstawienie obywatelom Ukrainy zagadnienia związane z założeniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz zatrudnieniem w Polsce. Były to konferencje: „Moja firma i praca w Poznaniu” (która odbyła się 23 maja 2022 r. i obejmowała dwa szkolenia w dwóch blokach tematycznych) i „Przejdź z poznańskim biznesem na Ty” (która odbyła się 8 listopada 2022 r. i cztery różne warsztaty i prelekcje). Prelekcje, warsztaty i konsultacje były na bieżąco tłumaczone na język ukraiński. Działania te, jak wskazała Dyrektor Wydziału, były finansowane ze środków budżetu Miasta Poznania wyodrębnionych na podstawie art. 12 ust. 6 ustawy o pomocy. Na organizację jednego z zadań („Aktywizacja zawodowa”) wydatkowano do końca 2022 r. 57 691,99 zł. Wydział współpracował również, bez ponoszenia dodatkowych kosztów, na rzecz integracji i adaptacji w Poznaniu uchodźców z Ukrainy, m.in. z takimi podmiotami, jak: Wielkopolski Oddział Krajowej Izby Doradców Podatkowych, Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Poznaniu, punkt informacyjny dla cudzoziemców, Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości sp. z o.o.

(akta kontroli str. 69-70, 287-357, 970, 973-1161)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sprzęt komputerowy o łącznej wartości 83 621,10 zł otrzymany od Ministra Cyfryzacji nie został wprowadzony do ewidencji księgowej bilansowej Urzędu, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 września 1994 r. o rachunkowości¹⁴⁸. Przepisy te stanowią, że księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco a księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

¹⁴⁸ Dz. U z 2023 r. poz. 120 ze zm.

Minister przekazał nieodpłatnie do Urzędu z datą 19 marca 2022 r. (według daty protokołu przekazania) po 15 sztuk: stacji mobilnych, drukarek, czytników linii papilarnych, modemów, czytników kart i hubów USB. Otrzymany sprzęt nie został ujęty w ewidencji bilansowej Urzędu, pomimo że Wojewoda Wielkopolski w piśmie z 13 kwietnia 2022 r.¹⁴⁹ przekazał zestawienie urządzeń, jakie zostały dostarczone do urzędów, zawierające ceny jednostkowe brutto w celu ujęcia nieodpłatnie przekazanych składników majątku w ewidencji bilansowej gmin. Po przyjęciu sprzętu księgi Urzędu były prowadzone w sposób nierzetelny, ponieważ nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu składników majątku. Dyrektor WBiK nie wyjaśniła przyczyn nieujęcia przekazanego sprzętu w ewidencji księgowej, podała, że *kwoty wartości wynikające z pisma Wojewody Wielkopolskiego zostaną ujęte w ewidencji bilansowej w 2023 r.*

(akta kontroli str. 1824-1825, 1978, 1979-1980, 2063-2064)

NIK wskazuje, że otrzymany sprzęt komputerowy powinien zostać ujęty w ewidencji bilansowej Urzędu niezwłocznie, tymczasem od jego przekazania do stwierdzenia braku zaewidencjonowania upłynęło 542 dni.

2. Mimo stwierdzenia w trakcie kontroli w kwietniu 2023 r. oraz w zaleceniach kontrolnych z 23 czerwca 2023 r. kierowanych do beneficjenta dotacji obowiązku zwrotu dotacji w kwocie 3.804,52 zł na podstawie umowy nr ZSS.IX.256.20.2022, do dnia 25 sierpnia 2023 r. Urząd do 21 września 2023 r. nie wydał decyzji administracyjnej zobowiązującej do zwrotu tej kwoty. Z przepisu art. 252 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia o finansach publicznych wynika, że dotacje udzielone z budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi do budżetu wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 2 (czyli wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem). Przepis art. 252 ust. 2 stanowi, że w przypadku gdy termin wykorzystania dotacji, o których mowa w ust. 1, jest krótszy niż rok budżetowy, podlegają one zwrotowi w terminie 15 dni po upływie terminu wykorzystania dotacji.

Skoro rozliczenia dotacji Urząd dokonał w maju 2023 r. (data sprawozdania z kontroli rozliczenia dotacji) to brak jest uzasadnienia do nieszczęścia przez kolejne trzy miesiące postępowania w celu zwrotu dotacji. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie zwrotu części dotacji zostało wydane w trakcie kontroli, tj. 21 września 2023 r.

(akta kontroli str. 1839-1848, 1872-1903, 1905-1958, 2025-2027)

3. Umowę nr ZSS-IX. 526.20.2022 zawarto po upływie 31 dni od przyjęcia oferty do realizacji, tj. 1 sierpnia 2022 r., a 30 czerwca 2022 r. wpłynęła finalna wersja oferty. Tymczasem zarządzenie Prezydenta Miasta stanowi, że *po przyjęciu do realizacji oferty bez zbędnej zwłoki zawiera się umowę realizacji zadania publicznego (...)* (§ 3 ust. 13). Dyrektor WZiSS wyjaśniła, że *w ofercie wskazano jako termin rozpoczęcia zadania 1 sierpnia 2022 r. oraz biorąc pod uwagę termin przekazania środków finansowych na realizację zadania (w tym przypadku ustalono przekazanie środków do dnia 12 sierpnia 2022 r.) ustalono termin zawarcia umowy na 1 sierpnia 2022 r.* NIK zauważa, że zarządzenie Prezydenta nie wskazuje innych niż „niezwłocznie” terminów zawarcia umowy w odniesieniu do daty przyjęcia oferty do realizacji (co nastąpiło 11 lipca 2022 r.).

Zawarcie umowy po upływie 31 dni od daty wpływu oferty w brzmieniu po poprawkach oraz po upływie 21 dni po akceptacji Urzędu nie odpowiada warunkowi zawarcia jej niezwłocznie, o czym stanowi zarządzenie.

(akta kontroli str. 1839-1848, 1872-1903, 1905-1958, 2025-2027)

¹⁴⁹ Znak pisma: SO-VII.621.34.2022.2

OCENA CZĄSTKOWA

Rzetelnie monitorowano potrzeby obywateli Ukrainy, w oparciu o które podejmowano działania pomocowe, o czym informowano tych obywateli. Podejmowano adekwatne działania w celu ich integracji w Poznaniu, zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych. Oferta działań była szeroka, a sama realizacja i wykorzystanie środków przebiegała prawidłowo. Terminowo rozliczano środki z Funduszu Pomocy, a sprawozdania z wykorzystania były rzetelne i zasadniczo przekazywane w terminie. W celu realizacji zadań prawidłowo wykorzystywano potencjał wynikający ze współpracy z jednostkami miejskimi, również z organizacjami pozarządowymi. Miasto pozyskało również dodatkowe środki na realizację zadań ustawowych i inicjowanych na podstawie rozpoznanych potrzeb.

Stwierdzony brak zaewidencjonowania otrzymanych składników majątkowych, nieterminowe zawarcie umowy oraz przypadek przewlekłości w dochodzeniu zwrotu nienależnie pobranej dotacji pozostawały bez wpływu zakres i sposób udzielania pomocy obywatelom Ukrainy.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o podjęcie działań zapewniających:

1. rzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych poprzez bieżące ewidencjonowanie środków otrzymanych nieodpłatnie,
2. niezwłoczne zawieranie umów oraz podejmowanie czynności w sprawach zwrotu nienależnie pobranych dotacji,
3. terminowe rozpatrywanie skarg.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 9 października 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
/-/ Agnieszka Hofman
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
/-/ z up. Artur Pięgas
p.o. wicedyrektor

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym sprostowano oczywiste omyłki pisarskie polegające na:

- 1) podaniu niewłaściwych danych w zakresie liczby nadanych numerów PESEL w 2022 r. i w 2023 r.; sprostowanie wprowadzono na str. 17 w wierszach 23 i 24 od góry, a polegało ono na usunięciu liczby „19 786” i wpisaniu w jej miejsce liczby „37 182” (wiersz 23) oraz usunięciu liczby „1 085” i wpisaniu w jej miejsce liczby „1 796” (wiersz 24);
- 2) podaniu kwoty 40 zł za osobę za dobę jako stawki za zakwaterowanie w pozostałych obiektach; sprostowanie wprowadzono na str. 25 w wierszu 11 od dołu, a polega ono na zastąpieniu we fragmencie zdania „w pozostałych obiektach 40 zł za dobę” zapisu „40 zł” zapisem „70 zł”;
- 3) użyciu przymiotnika „międzynarodowych”; sprostowanie polegało na wykreśleniu słowa „międzynarodowych” na str. 36 w wierszu 25 od góry;
- 4) podaniu błędnej liczby szkoleń przeprowadzonych podczas konferencji „Moja firma i praca w Poznaniu” i braku słowa „obejmowała” w drugim nawiasie tego zdania; sprostowanie wprowadzono na str. 42, a polegało ono na wykreśleniu w wierszu 28 od góry słów „dwa szkolenia” i zastąpieniu ich zapisem „10 szkoleń” oraz dodaniu w wierszu 29 od góry strony po zapisie „8 listopada 2022 r. i” słowa „obejmowała”.

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Dyrektor Delegatury NIK w Poznaniu
z up. Artur Pięgas
p.o. Wicedyrektor
/podpisano elektronicznie/